

Արտաշես Քալանթարյան

Բ Ո Ւ Մ Ե Ր Ա Ն Գ

Գործող Անձինք

Մահակ - 45 տարեկան, սրբագրիչ

Նազելի - 43 տարեկան, տնային տնտեսուհի, Մահակի կինը

Սոնա - Նրանց դուստրը, կոնսերվատորիայի ուսանողուհի

Մկրտիչ - Նրանց որդին, բանասիրական ֆակուլտետի ուսանող

Հրաչյա - Սոնայի փեսացուն, ասպիրանտ-միջատաբան

Գուրգեն - Հրաչյայի հայրը: Երկրորդ ջութակ

Աննա - Հրաչյայի մայրը

Նոնա

Ջոնի Սոնայի և Մկրտիչի ընկերները

Վիգեն

Հսկիչ

Հարևանուհի

Անձանոթ կին

Գործողությունը տեղի է ունենում մեր օրերում, Երևանում:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՏԿԵՐ ԱՌԱՋԻՆ

Տեսարանը տեղի է ունենում նախաբեմում, վարագույրի առջև: Փողոց: Դեպի վեր բարձրացող սալահատակի բազրիք: Հեռվից կիթառի ձայն է լսվում: Լապտերի տակ հայտնվում է Վիզենը՝ նա նվագում ու արտասանում է.

Վիզեն -

*Եվ գիշերային աղջամուղջի մեջ
Մեր ստվերներն են հառնում մեղմաբար,
Թափառում անթև...
Ինչպես փյունիկը մոխիրների մեջ,
Ու հաստատվում է այս հին աշխարհի
Անվախճանության օրենքը դեղին...*

(Մոտենում են Նոնան, Ջոնին ու Մկրտիչը):

Նոնա - Իսկ ինչո՞ւ դեղին:

Ջոնի - Հարցն իմ կարծիքով ճիշտ էր ու տեղին: Պահ, փառահեղ հանգ էր, Վիզ: Համահեղինակ ընդունիր: Դեղին և տեղին:

Նոնա - Չէ, բայց ինչո՞ւ դեղին:

Միկի - Ինչու... ընկերը դեղին է տեսնում, ասում է դեղին, ի՞նչ էս ուզում, Նոնա...

Նոնա - Ինձ թվում է, թե մրսում եմ, տղաներ...

Միկի - Այս վայրկյանին, մեմ... *(Գրպանից շիշ է հանում):*

(Բոլորը զարմացած են):

Վիզեն - Վայ, էս որտեղի՞ց է:

Ջոնի - Մեր սեղանի կիսատ շի՞շն է:

Նոնա - Մերսի, ապ...

Միկի - Իսկ ի՞նչ կա: Վճարե՞լ ենք, վճարել ենք: Ես ինչո՞ւ պետք է թույլ տամ, որ սրճարանի տարրական կրթությամբ մի աշխատող խաբի ինձ՝ համալսարանի ուսանողիս՝ վաղը նույն իմ շիշն ինձ վաճառելով:

Ջոնի - Իսկ ինչո՞ւ քոնը, երբ ես եմ վճարել:

Միկի - Ինչպես թե, ես տվեցի դրամը:

Ջոնի - Լսիր, հարբած հո չե՞ս, ես սկզբից եմ տվել:

Միկի - Իսկ երբ դուք դուրս եկաք, ինձնից ուզեց:

Վիգեն - Հասկանալի է, պարոնայք, էլ ի՞նչ բուֆետայան, որ երկու ուսանողի չխաբի: Դուք ավելի բախտավոր եք, ձեզանից շատ առաջ մի մուժիկ երկու գեներալի է խաբել: Տե՛ս՝ Նեկրասով, Հատընտիր, 1954 թ...

Նոնա - Այդ իմանալուց հետո գինին ավելի թնդացավ:

Վիգեն - Իհարկե, որովհետև օղի է...

Նոնա - Օղի՞, բա ինչո՞ւ չէիք ասում, ես օղի չեմ սիրում...

(Բոլորը ծիծաղում են):

Ջոնի - Հարգելի բարեկամներ, թույլ տվեք այս փոքրիկ բաժակով, բայց մեծ սրտով... խմել...

(Ուզում է խմել):

Նոնա - Չէ, չէ, կենաց ասա, այնքան եմ սիրում...

Ջոնի - Միրով, քո կենացը, Նոնա...

Միկի - Իսկ ես նստել մտածում եմ, թե ես երկրագնդի վրա ապրող չորս միլիարդ մարդկանցից որերորդն եմ: Ասենք՝ շարք կանգնեցնեին հասակի կարգով: Ահավոր բան կլիներ, եթե ես լինեի, օրինակ, երեք միլիարդ վեց հարյուր քսանինը միլիոն յոթ հարյուր տասնյոթ հազար չորս հարյուր հիսունյոթերորդը... Ես դրան չէի դիմանա... և գնում եմ տուն:

Վիգեն - Սպասիր, երեքով ենք մնում, իսկ ո՞ւմ հայտնի չէ, որ երրորդն ավելորդ է:

Ջոնի - Ճիշտ է, և ինձ թվում է, թե հենց դու ես ավելորդը:

Նոնա - Իսկ գուցե ե՞ս եմ:

Միկի - Իմ կարծիքով բոլորս էլ ավելորդ ենք... մինչև առավոտ...

ՊԱՏԿԵՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

(Լավ կահավորված ճաշասենյակ: Անկյունում, գրասեղանի մոտ նստած է Սահակը և աշխատում է գիրք է սրբագրում):

Սահակ - *(Կարդում է):* «Հա, հա, հա, - ծիծաղեց անծանոթը, - և դու կարծում ես, թե շատ մտածելը ճիշտ մտածե՞լ է նշանակում»: Հարցականն այստեղ չպետք է լինի: *(Ուղղում է):* «-Այդ դեպքում կխոսեն մեր սրերը, - որոտաց...»:

(Հեռախոսի զանգ: Սահակը նայում է հեռախոսին, կրկին գրքին, սպասում է, թե որևէ մեկը կվերցնի... ի վերջո մոտենում է սարքին, վերցնում է լսափողը):

Այո՞, Միկիի՞ն... *(Նայում է փակ դռան կողմը):* Մկրտիչ քեզ են ուզում...

Միկի - *(Փակ դռան ետևից):* Ասա թող հետո զանգ տան...

Սահակ - *(Հեզմունքով):* Մկրտիչ-Միկին գիշերն աշխատել է, հանգստանում է, բարի եղեք քիչ ուշ զանգահարել: *(Նորից մոտենում է գրասեղանին, նստում, կարդում է):* Որտե՞ղ կանգ առանք: Ահա «...որոտաց ասպետը: - Դե ուրեմն հարձակվիր, վախկոտ, - ծիծաղեց անծանոթը»: Անծանոթ, բա չէ՞, այստեղ կդնենք մի խոշոր «ծ»... *(Նորից զանգ: Նորից նույն պատմությունը):* Այո՞, Միկիին: Այ տղա, նորից քեզ են ուզում...

Միկի - *(Դրսից):* Ես քնած եմ... Տո իսկի քնած էլ չեմ... Ասա տանը չի... ասա...

Սահակ - *(Չայրացած մոտենում է փակ դռանը):* Լսիր, ես քեզ համար կոմունտատո՞ր եմ, ինչ է, թե քարտուղարուհի, առավոտից զանգ, հա զանգ, չեն թողնում աշխատեմ: Ինքդ մոտեցիր, ասա, որ քնած ես, որ տանը չես...

Միկի - *(Հայտնվում է մագախոշիվ ու կիսամերկ):* ...Ատե՞ց, ոնց որ բարկանում ես, հա՞ ... *(Կողքը քորելով վերցնում է լսափողը):* Հելլո... Ջոնի... խաշի հաշիվ կա ... Բա էս ժամին ինչի էս վիստուպատ ըլնում... ինչ... *(Դառնում է հորը):* Ժամը քանի՞սն է, ատեց...

Սահակ - *(Ծաղրելով):* Տասնմեկը, ձերդ պայծառափայլություն...

Միկի - *(Լսափողում):* Դե, լավ, լավ, կյանքդ մի պատմի, պրիվ...հա, հա, ինդալուց մեռանք... *(Լսափողը ցած դնելով):* Ատե՞ց... էլի քջո՞ւջ ես անում... էսօր քանի՞ տառասխալ ես գտել, հա, երեկ հարցրի, չասացիր, քո գործը գործարքայի՞ն է, քանի տառասխալ գտնես, էնքան փո՞ղ ես ստանում...

Սահակ - Իհարկե: Որ քո շարադրությունները սրբագրեի, միլիոնատեր կդառնայի... Մկրտիչ, ես ուզում եմ քեզ հետ լուրջ խոսել:

Միկի - Լո՞ւրջ:

Սահակ - Լուրջ:

Միկի - *(Մարսափած)*: Իսկ հնարավոր չէ՞ լուրջ չխոսել... Այն էլ մերկ ու անվա մարդու հետ, թայմ-աութ, հիմա գալիս եմ:

(Բուրս է վազում):

Սահակ - *(Հուսահատ տարածում է ձեռքերը, զայրացած նայում է փակ դռանը, նորից վերադառնում է սեղանի մոտ, կարդում է մեքենայաբար, անկիրք)*:

« - Վախկոտ, հա, հա, հա, - քրքջաց ասպետը՝ սուրը մերկացնելով»:

Բուրս սուրը... *(Դնում է բուրսը)*...

(Ներս է մտնում Նազելին՝ զամբյուղով, շուկայից):

Նազելի - Իսկ սուրն ինչն է բուրս, Սահակ... բարի լույս:

Սահակ - Բարի լույս, շարելիս կուլ են տվել բուրս նշանը: Բայց այդտեղ ոչինչ: Բուրսին ամենաշատն ուշադրություն է դարձնում մեր հանդեսի խմբագիրը: Վերջում միշտ մեծ հաճույքով կարդում է՝ խմբագիր բուրս Սիսակյան: Տասն անգամ բացատրել եմ, թե բուրսն այդտեղ պետք չէ, որովհետև ինքնըստինքյան հասկանալի է: Բայց ոչ մի արդյունք:

Նազելի - Ինչն է, արդյունքը հայտնի է: Ամբողջ կյանքում սրբագրիչ մնացիր:

Սահակ - Անիծյա՛լ գրագիտություն... Ահա թե ինչն է մեղավորը: Ախր խմբագիր լինելու համար գրագիտությունը պարտադիր չէ:

Նազելի - Լավ ապրելու համար առավել ևս...

Սահակ - Այո, դժբախտաբար...

Նազելի - Ոչինչ, Սահակ ջան, փոխարենը եթե տեսնես, թե այդ անգրագետ հարուստները ինչպես են տանջվում շուկայում... Ոնց են հրմշտելով, հևասպառ այս ու այն կողմ ընկնում, ամենաընտիր մթերքներն ու մրգերը գնում առանց սակարկելու... որովհետև անգրագետ են: Եթե տեսնես ոնց են ծանր-ծանր զամբյուղները քրտնամխած քարշ տալիս դեպի իրենց ավտոմեքենաները... ծիծաղո՞ղ կգա... Անձամբ ես ծիծաղից լաց էի լինում... Տեղն է նրանց, թող տանջվեն... Իսկ ինձ ի՞նչ, պստիկ ցանցազամբյուղս թեթև-թեթև թոցնելով վերադարձա տուն... Ահա...

Սահակ - *(Խեթ-խեթ նայելով)*: Եվ ի՞նչ ես բերել...

Նազելի - Հոգեկան հանգստություն... ինչ որ դու միշտ ուզեցել ես...

Սահակ - Չէր խանգարի, որ մի քիչ էլ մարմնական լիներ...

(Կրկին հեռախոսի զանգ: Վերցնում է Նազելին):

Նազելի - Դա, Միկի՞ն *(Սահակին)*: Միկին արթնացե՞լ է, բալիկս ուշ է քնել: *(Բարձր)*: Միկի, Միկի...

Միկի - Հելլո, Նոնա, բեսամթ մերսի, ախպեր... Դավայ, կայֆ էր, կայֆ: Պոկվեք, պոկվեք եկեք... Ի՞նչ, որ գաս, եքա փոստ կլինի...

(Այդ խոսակցության ժամանակ Սահակը բռունցքները սեղմած Մկրտիչին է նայում, մեկ էլ կնոջը ու տարուբերում է գլուխը):

Չէ, չէ, դրան ցրեք... Սպասիր, քուր ջան, ժամը քանի՞ սն ա, ախպեր... Լսիր, Նոնա, դու կյանքիս տոռնուզն ես դառել, հա՞, դե, դավայ, դավայ...

Սահակ - Մկրտիչ...

Միկի - Մա, որ մեկ էլ գրադարանս խառնել ես... ձեռ մի տա, էլի...

Նազելի - Ինչպե՞ս թե խառնել եմ... Ես դասավորել եմ, Միկի...

Միկի - Դե քո դասավորելն էլ խառնել է, էլի... Մինչև Կաֆկան գտա, հոգիս դուրս եկավ...

Սահակ - Ի՞նչ գրադարան...

Միկի - Չուգարանիս գրադարանը, ասեց... դու էլ որ ձեռք չտաս, սխալ չի լինի... Արի կլինի...

Նազելի - Միկի...

Սահակ - Խելագարվել կարելի է... զուգարանի գրադարանը... Հակառակը լսել էինք... Լսիր, այ տղա, դու այդ ինչ լեզվով ես խոսում...

Միկի - Մա, պապային ասա վրես չֆոռա...

Սահակ - Ե՞ս եմ ֆոռում... Այսինքն ինչպե՞ս թե ֆոռում եմ... Ի՞նչ է նշանակում ֆոռալ... Ձեր համալսարանը հիմա նոր բառարա՞ն է ստեղծել...

Նազելի - Սահակ ջան, այդքան երկար մի խոսիր, սիրտդ կվատանա...

Սահակ - Բավական է: Իմ սիրտը չխոսելուց է վատացել: Ամբողջ կյանքում ոչ ոք չի թողել, որ խոսեմ... Բայց մի օր ես պետք է խոսեմ և այնպես կխոսեմ...

Միկի - Ո՞ր օրը, ասեց...

Նազելի - Խելոք մնա, Միկի...

Միկի - Ինչի՞, մամ, իմանանք, որ ցլրվենք տնից...

Սահակ - Լսիր, Մկրտիչ...

(Ներս է մտնում Սոնան: Նա հագնված է վառ, խայտաբղետ, այսպես կոչված՝ ժամանակակից):

Սոնա - Մամ, էս գիշեր ես տուն չեմ գալու...

Նազելի - Ինչո՞ւ:

Սոնա - Հավաքվելու ենք Կառայենց տանը՝ դիսկեր լսելու:

Սահակ - Կառան ո՞վ է:

Նազելի - Կարինեն է, դու նրան տեսել ես... *(Սեղմում է շրթունքները):*

Սահակ - Ա՛խ, նա, հա՞, դու ոչ մի տեղ էլ չես գնա...

Նազելի - Իսկ գիշե՞րն ինչու եք լսում: Ցերեկը դիսկերը չե՞ն պտտվում:

Սահակ - Այդ ի՞նչ դիսկեր են... Դիսկն ի՞նչ է...

Նազելի - Ձայնասկավառակ...

Սահակ - Ի՛նչ ես ասում, շնորհավորում եմ... Ուրեմն դու է՞լ ես սկսել նրանց լեզվով խոսել...
Շատ հետաքրքիր է, ուղղակի...

Միկի - Խոխմա...

Սահակ - Ի՞նչ...

Նազելի - Խոխմա... ուզում է ասել՝ զվարճալի է...

Սահակ - Խոխմա՞...

Սոնա - Մամ, դե ես գնացի...

Նազելի - Սահակ...

Սահակ - Ես ասել եմ՝ նա ոչ մի տեղ էլ չի գնա:

Սոնա - Ցնդելու բան է, մա, չլսեմ, կմեռնեմ, Հուգո Ֆորսթի է, իսկական, մի ամիս էր հերթի էինք, էս գիշեր լսելու ենք, ուզում եմ գրել...

Միկի - Իմ մազին ձեռք չտաս...

Սահակ - Նազելի, այս ի՞նչ է կատարվում մեր տանը:

Նազելի -...

Սահակ - Ես քեզ եմ հարցնում՝ այս ի՞նչ է կատարվում մեր տանը:

Նազելի - Ուրեմն, մեղավորը էլի ե՞ս եմ:

Սահակ - Իսկ, ի՞նչ է, ե՞ս եմ...

Նազելի - Քանի անգամ եմ ասել երեխաները ձեռքից գնում են...

Սահակ - Ո՞ւմ ես ասել:

Նազելի - Քեզ եմ ասել, բայց դու ինձ լսո՞ւմ ես:

Սահակ - Չէ, եկ պարզենք...

Նազելի - Եկ...

Միկի - Դե դուք պարզեք, ես ցվրվեցի... *(Կամացուկ ուզում է իր սենյակը քաշվել):*

Սահակ - Մկրտի՛չ...

Միկի - Այ հեր, անհարմար է, որ մենք կանգնենք լսենք, թե դուք ոնց եք կռվում... Ձեզանից ի՞նչ պետք է սովորենք...

Նազելի - Միկի, մի աշխատիր ցույց տալ, թե դու ավելի վատն ես, քան կաս իրականում:

Սահակ - Չէ, դրա լկտիությունը սահման չունի...

(Սոնան փորձում է անաղմուկ դուրս գալ):

Նազելի - Սոնա, հայրիկիդ հարցրու, նոր գնա:

Սոնա - Պապ, խոսք եմ տվել, պապ ջան, մեր ամբողջ կուրսը հավաքվելու է: Հուգո Ֆորսթի է, պապ ջան... Գիտե՞ս ինչ դիսկ է... Ես չունեմ, ի՞նչ անեմ...

Սահակ - Ի՞նչ անես, գնիր քեզ համար...

Սոնա - Ո՞նց գնեմ, փող կտա՞ս...

Սահակ - Ինչո՞ւ չեմ տա...

Միկի - Խնդալուց մեռանք...

Սահակ - Քի՞չ եմ տվել... Երկու օր առաջ չէ՞ր, որ քսանչորս ռուբլիանոց կոշիկներ բերեցի քեզ համար... Հա, ինչո՞ւ չես հագել, ինչո՞ւ ես էլի այդ անճոռնի հին կոշիկները գցել ոտքերդ...

Միկի - Դա մեզ պետք ա՞...

Սոնա - Պապ ջան, ախր հիմա ո՞վ է այդ տեսակ կոշիկներ հագնում: Դրանք հազար տարի առաջ էին հագնում.. Ասա էլի, մամ...

Նազելի - Հա, Սահակ ջան, հիմա չեն հագնում...

Սահակ - Ո՞վ չի հագնում... Ուրեմն ո՞ւմ համար են արտադրում... Ուրեմն ես փողերը քամո՞ւն եմ տալիս...

Միկի - Մի նեղացիր, ատեց, ռաբիս բան էր...

Նազելի - Ոչինչ, ոչինչ, Սահակ, ես կհագնեմ, դու մի հուզվիր:

Սահակ - *(Ձեռքը գրպանն է տանում, մի տասը ռուբլիանոց է հանում, հետո տեղն է դնում, մի հնգանոց է հանում, դա էլ է տեղը դնում, մի երեքանոց է հանում, մեկնում է աղջկան):*
Դե, վերցրու, վերցրու, գնա գնիր այդ սկավառակը, անհարմար է, ջահել աղջիկը գիշերն ուրիշի տանը չի մնա:

Սոնա - Մամ...

Մկրտիչ - Վա՛ խ, վա՛ խ...

Սոնա - Պետք չէ, պապ...

Սահակ - Վերցրու, վերցրու, բալիկ ջան, ավելի լավ է մի քիչ նեղվենք, քան թե կասկածի տակ դնենք մեր պատիվը...

Սոնա - *(Հուզված է):* Պետք չէ, պետք չէ, պապ ջան: Լավ, ես ոչ մի տեղ էլ չեմ գնա, չեմ ուզում, չեմ ուզում...

Սահակ - Ինչո՞ւ չես ուզում, վերցրու, վերցրու, աղջիկս...

Նազելի - Դե վերցրու, որ հայրդ տալիս է...

Միկի - *(Հորը):* Իսկ դու գիտե՞ս, թե ինչ արժե այդ դիսկը...

Սահակ - Ավելի թա՞նկ: *(Հնգանոց է մեկնում):* Սա վերցրու, ես հո չեմ ամսոսում:

Միկի - Հարյուր ռուբլի...

Նազելի - Ի՞նչ...

Սահակ - Մի դի՛սկը... այսինքն՝ ձայնասկավառակը... խելագարվե՞լ եք, ինչ է:

Սոնա - *(Արցունքի միջոց)*: Չէ՛, Ջոնին ութսուն ռուբլով է գտել...

Սահակ - Գտե՛լ... Դրա՞մը, թե սկավառակը... Ութսուն ռուբլի՞... նա... նա ո՞վ է, Գյուլպենկյանն է, թե՞ Ֆորդը:

Միկի - Մսի ժառանգն է, ասեց:

Սահակ - Մսի՞, ի՞նչ միս...

Նազելի - Հայրը կաթի-մսի պահեստապետ է...

Սահակ - Հետո՞ ինչ... Բեթհովե՞ն է, Չայկո՞վսկի, թե՞ Վերդի...

Միկի - Դրանք հենց երեք ռուբլի արժեն:

Սահակ - Դե, իհարկե, Կոմիտասն էլ ձեզ համար մի ռուբլի կարժենա, Բախն էլ հիսուն կոպեկ... Իսկ կանացի ձայնով ծվծվացող Դեմիս Ռուսոսը՝ հազար, իսկ անվա, մորուքավոր լակոտները՝ միլիոն...

Սոնա - *(Նախատիկնքով)*: Պապա, պապա...

Սահակ - Ի՞նչ պապա, նախ ես հայրիկ եմ, հայրիկ, հասկանո՞ւմ ես... Այսինքն ես ի՞նչ հայրիկ եմ, ես հենց պապա եմ, որ կամ... Դժբախտ պապա:

Նազելի - Դե լավ, վերջ տվեք, գնանք նախաճաշելու, Սահակ:

Սահակ - Չէ, գիտես ինչ, ես Մկրտիչի համար չեմ ասում, նա էլ այդ անվա լակոտներից մեկն է: Ես Սոնայի վրա եմ զարմանում, Սոնայի, Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում է սովորում, երեք տարի ուսանող է, դաշնամուր է նվագում: Դրանից առաջ տասնմեկ տարի երաժշտական դպրոցում է սովորել, պրոֆեսիոնալ է, մեր տանը խնջույք ենք ունենում, աղաչում-պաղատում ենք, որ մի պար նվագի, կամ մի երգ, չի նվագի, ինչպե՞ս կարելի է, մատները կփչանան, կծովեն... Իսկ խելքը ծռել է այդ... այդ խոպոտած մոլագարների վրա... ութսուն ռուբլի... Հայկական կոնսերվատորիայի ուսանողուհի է... մի անգամ չտեսա Կոմիտաս նվագեր կամ Եկմայյան, կամ Կարա-Մուրզա, կամ Կանաչյան...

Սոնա - Ինչո՞ւ, պապ, ես իմ դասերը չե՞մ նվագում...

Սահակ - Դա նվա՞գ է... Դու մորթում ես՝ քեզ էլ, նրանց էլ... Ե՞րբ ես դու նրանցով այդպես տարվել, այդ ո՞ր գիշերը չես քնել, ստացածդ էլ մի կերպ երեք չե՞...

Նազելի - Սահակ ջան, դե դու էլ գիտես, թե կոնսերվատորիայում ինչ դժվար է...

Սահակ - Իսկ նրանց համար դժվար չէ՞, որ դափնեկիրներ են դառնում, որ Ժնև են հասնում ու Մոսկվա, որ Դրեզդենում են նվագում ու Փարիզում... որ համերգներ են տալիս մեր սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ... Կարոտ մնացի, որ մի օր աղջկաս անունը որևէ ազդագրում կարդամ... կարո՛տ...

Միկի - Ինչ ըսիր, լավ ըսիր...

Սահակ - Գիշերները դիսկ պետք է պտտեցնի... դիսկ...

Նազելի - Դե լավ, լավ, գնանք նախաճաշելու... Հետո կխոսենք...

Սահակ - Չեմ ուզում, ես կուշտ եմ, կուշտ, ես աշխատանք ունեմ...

Սոնա - Չգիտեմ, ինչ ուզում եք արեք, բայց ես պետք է գնամ... Մամ, ա՛յ, գնալու եմ... Ի՞նչ է, ես ազատություն չունե՞մ...

Նազելի - Դե լավ, լավ, հիմա ձայնդ կտրիր, հետո կհամոզենք... Օհ, կրակն եմ ընկել ձեր ձեռքը...

Սահակ - *(Դեռ քարկացած քայլում է)*: Չէ, բայց հո այսպես ապրել չի՞ կարելի: Ութսուն ռուբլի: Դիսկ, ո՞նց էր... խոխմա... Ես ձեզ ցույց կտամ... խոխմա... ազատություն... Չէ, պետք է մի բան մտածել... Հանդարտ, հանդարտ, Սահակ, տաքարյունություն պետք չէ, մտածիր... թե չէ իսկապես զավակներդ ձեռքից գնում են...

(Մոտենում է, նստում է սեղանի մոտ, քարացած կարդում է):

«Դե, դե, մոտ եկ, էլի, և ես կտեսնեմ, թե ինչ գույն ունի քո արյունը: Ահա...

- Վրիպեցիր, - ծիծաղեց ասպետը, - նորից, նորից, մի քաշվիր, արյո՞ւն ես ուզում տեսնել, կտեսնես...

Սրերը կրկին փայլատակեցին, օդը լցվեց շառաչով: Ներկաները սոսկումով հռաչեցին»...

Ի՞նչ, հռաչե՞լ, հառաչել, ընկեր լինտիպիստ, հառաչել... Ես հո գիտեմ, թե ինչ բան է գա... Խոխմա ...

ՊԱՏԿԵՐ ԵՐՐՈՐԴ

(Խոհանոցը: Սոնան ու Մկրտիչը նախաճաշում են: Նազելին նորանոր ուտելիքներ է հանում գազօջախից ու սառնարանից: Մկրտիչը սկսում է թոցնել մեկ այս, մեկ այն ավսեից):

Նազելի - Համբերիր, հիմա կլցնեմ, բայիկ ջան:

Միկի - *(Թոցնում է):* Հա՞, սպասում եմ, սպասում եմ...

Նազելի - Սպասիր, այ ադա, սպասիր դասավորեմ նոր:

Միկի - Ի՞նչ տարբերություն, գումարելիների տեղերը փոխելով գումարը չի փոխվում:

Նազելի - Շնորհքով կեր, Միկի, Սոնայից օրինակ վերցրու...

Միկի - Ուզում ես սովից մեռնե՞մ...

Սոնա - Մամ, ես միայն սուրճ կխամեմ...

Նազելի - Ձվածեղ կուտես, նոր սուրճ կխամես թխվածքով:

Սոնա - Չե՛մ, թխվածք...

Նազելի - Դու ինձ մի ջղայնացրու, Սոնա, մեկ էլ չգիտեմ երբ ես ուտելու:

Սոնա - Ախորժակ չունեմ, ի՞նչ անեմ...

Միկի - *(Շտապ - շտապ ուտելով):* Որ ախորժակ չունենք, մեղավո՞ր եք:

Սոնա - *(Պատասխանադուր փորփրելով ձվածեղը):* Այնքան էլ յուղ ես լցում...

Նազելի - Մի կտոր հաց վերցրու...

Սոնա - *(Սարսափած):* Հա՞ց...

Նազելի - Ի՞նչ ես վեր թոչում, թոյն չեմ ասում, ասում եմ հաց, հաց, կրակն եմ ընկել ձեր ձեռքը...

Միկի - Բա կարծում էիք հե՞ջո բան է երեխա ունենալը:

Նազելի - Հաց... մի կտոր հաց... պատերազմի ժամանակ ասում էի՝ տեր աստված, երբևէ մի օր կլինի, որ սեղանից վեր կենանք ու էլի հաց մնա սեղանին, թեկուզ մի կտոր....

Միկի - Ի՞նչ ֆիզուր պահելու ժամանակներ են եղել, չե՞, Սոն...

Նազելի - Շա՛տ, ամբողջ երկիրը ֆիզուր էր պահում:

Սոնա - Մամ...

Նազելի - Ինձ չեք խղճում, կարգին կերեք, ձեր հորը խղճացեք: Գիշեր ու ցերեկ աշխատում է ձեզ համար: Ինքներդ եք տեսնում՝ հիմնարկից գործ է բերում, որ տանն էլ աշխատի:

Միկի - *(Մեղանին դրված փոքրիկ ընդունիչից ինչ-որ աղմկաձայն երաժշտություն է լսում):*
Մամ, մի քիչ կամաց, խանգարում ես:

Սոնա - Իմ ընկերուհիները ծնողներ չունեն: Ուր ուզում են գնում են, ինչ ուզում են, անում են:

Նազելի - Ուրեմն չունեն, կեր:

Սոնա - Շատ լավ էլ ունեն: Ուղղակի ժամանակակից մարդիկ են: Նոնայի պապան, օրինակ...

Միկի - Օ՛հ, Նոնա, Նոնա:

Սոնա - Նոնային ասում է, դո՛ւ էլ անձնագիր ունես, ե՛ս էլ, ուրեմն մենք հավասար, իրարից անկախ մարդիկ ենք, ես պատասխանատու չեմ քեզ համար և ոչ էլ դու ինձ համար, ապրիր՝ ինչպես ուզում ես...

Նազելի - Իսկ մա՞յրն ինչ է ասում:

Սոնա - Մայրը բաժանված է, ուրիշի հետ է ամուսնացել...

Նազելի - Ահա, տեսնո՞ւմ ես...

Սոնա - Ի՞նչ եմ տեսնում, հոգնել են իրարից ու բաժանվել են, հո առանց սիրո մինչև կյանքի վերջը միասին չէի՞ն ապրելու:

Միկի - Նախնադա՛ր...

Սոնա - Հայրն ասել է՝ սիրելիս, ես զգում եմ, որ դու առաջվա պես ինձ չես սիրում, միայն մի հարց՝ ե՞ս հեռանամ տնից, թե՞ դու, ինքդ որոշիր... Իսկ մայրն ասում է՝ - Սիրելի, ում մոտ որ գնում եմ՝ նա բնակարան ունի, այնպես որ ձեզ բնակարանը ավելի պետք է...

Միկի - Կայֆ...

Սոնա - Եվ այդպես հեշտ ու սիրով բաժանվել են...

Նազելի - Իսկ Նոնա՞ն...

Սոնա - Նոնան ի՞նչ ուսանողուհի է, ապրում է իր համար, ինքն էլ, պապան էլ առանձին բանալիներ ունեն: Իրար չեն խանգարում...

Նազելի - Իդեալական հարաբերություններ են:

Սոնա - Իհարկե, ձեզ համար ձեզանից դուրս ամեն ինչ նողկալի է: Ուղղակի դուք ապրել չգիտեք և չեք էլ ուզում սովորել...

Նազելի - Ո՞վ է ասում, թե չենք ուզում, պարզապես սովորեցնող չկա: Գուցե դո՞ւք սովորեցնեք...

Սոնա - Մի ծաղրիր, մամ, ես ամաչում եմ, երբ դասի եմ գնում: Գիտե՞ս մեզ մոտ ինչպես են հագնվում՝ էլ մուշտակներ, էլ երկարաճիտ արտասահմանյան կոշիկներ, վողողազկա, ծաղկավոր տաբատ... Իսկ ես, իսկ ես...

Միկի - Մենք սխալ կհագնեինք...

Սոնա - Հագնվում են միայն կոմիսիոն խանութի կամ արտասահմանյան ծանրոցների միջից հանած հագուստներ... ընտիր, շիկ...

Միկի - Ա՛խ, ինչ ջինսեր կան...

Նազելի - Իսկ քո զգեստները ինչո՞վ են վատ...

Սոնա - Նրանով, որ ամբողջ քաղաքը հագնում է... Ուր գնում եմ՝ նույն վերարկուն, նույն կոշիկը, նույն բլուզը, նույն գուլպան... նույն գորշությունը...

Նազելի - Ուրեմն, այնուամենայնիվ, ամբողջ քաղաքը հագնում է, և աշխարհը շուտ չի գալիս...

Միկի - Ախ, մամ, իսկ եթե ամեն մարդ իր սիրած հագուստը ունենա, աշխարհը շուտ կգա...

Նազելի - Դե ուրեմն ստեղծեք այդ աշխարհը, մենք դե՞մ ենք: Այս մի կտորն էլ կեր, Միկի, կեր, բալիկս... Մենք կարողացել ենք այսքանն անել... Մեր ծնողները տրեխներ են հագել, մենք կոշիկներ ենք հագնում, դուք ուզում եք...

Միկի - Տրեխնե՞ր, այսինքն մոկասիներ, իբր վատ բան է եղել ... Սպասիր, դրա մոդան էլ նորից կգա...

Նազելի - Հա, իհարկե, իմ պապը մոդայի համար էր տրեխ հագնում, թե չէ որ ուզենար... Եվ հայրդ էլ մոդայի համար է, որ հինգ տարի շարունակ միակ կոստյումն է հագնում, միակ վերարկուն և նույնիսկ միակ գլխարկը...

Միկի - Որովհետև նորը չի ուզում, թե չէ... *(Սոնային, ակնարկելով երաժշտությունը):* Տես, տես ինչ են անում...

Սոնա - Ջոնին դրա դիսկն էլ ունի... *(Մորը):* Որ ուզենար, նոր վերարկու չէ՞ր առնի, կամ նոր կոստյում...

Նազելի - Ինչո՞ւ չէր գնի... բայց նա ձեր մասին է մտածում, ուզում է, որ դուք լավ հագնվեք:

Միկի - Դրանից չէ, մամ, սովորությունից է... հավատա... Ու հետո դուք ամեն նոր բանից վախենում եք: «Վոկրուզ ավետա»-ում կարդացի, որ Մելբուռնում ու Սիդնեյում մարդիկ ոտաբոբիկ են քայլում: Հասկանո՞ւմ ես, վերիսը հիանալի հագնում են, իսկ կոշիկներ չեն հագնում: Ինչո՞ւ: Որովհետև չեն վախենում, թե իրենց վրա կծիծաղեն: Որովհետև ոնց որ ուզում են, այնպես էլ ապրում են: Ազատ մտածողություն ունեն... Ոչ թե ձեզ նման, վա՛յ, ամոթ է, վա՛յ, նայում են, վա՛յ, ինչ կասեն...

Նազելի - Ճիշտ է, այդ մտածողությունն ինձ էլ է դուր գալիս:

Սոնա - Ճի՞շտ, մամ...

Նազելի - Հատկապես այն, որ երբ երեխաները դպրոցն ավարտում են, ծնողներն ասում են. «Հիմա դուք ազատ եք, ապրեք ինչպես ուզում եք»:

Միկի - Այսինքն ո՞նց...

Նազելի - Այսինքն ուզում եք աշխատեք, ուզում եք՝ շարունակեք ուսումը... Դուք արդեն հասուն մարդիկ եք...

Սոնա - Իսկը Նոնայի պապան...

Նազելի - Այո, միայն թե Նոնայի պապայի նման չեն շարունակում պահել իրենց զավակին: Թե՞՛յ, թե սուրճ:

Սոնա - Թե՛յ, մամ...

Միկի - Բա ինչպե՞ս են շարունակում ուսումը:

Նազելի - Աշխատում և սովորում են:

Միկի - (Սուլում է): Ռաբիս... մեզ ձեռ չտվեց...

(Հեռախոսի զանգ է հնչում, Սահակը վերցնում է լսափողը և թեթևակի լսվում է, թե ինչպես է պատասխանում զարմացած. «Ինչպե՞ս, չի կարող պատահել, ե՞րբ, բայց ինչի՞ համար»):

Միկի - Մամ, խոհանոցից մենք թաքուն ելք չունեն՞ք:

Նազելի - Ի՞նչ ելք... որտեղի՞ց... երրորդ հարկի՞ց...

Միկի - Հիմա ինձ շատ պետք կգար...

Սահակի ձայնը - Մկրտի՛չ...

Միկի - Ինձ տարան...

(Արագ դուրս է գալիս):

ՊԱՏԿԵՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

(Սահակն ու Մկրտիչը):

Սահակ - Մկրտի՛չ:

Միկի - Լսում եմ, հայրիկ:

Սահակ - Հայրի՛կ: Հըմ: Լսիր, մինչև հիմա ես գիտեի, որ դու ծույլ ես, անբան ես, զագրախոս ես, ինչպե՞ս են ասում հա, ստիլյագ ես...

Միկի - Ի՞նչ հարկ կա իմ համեստ ընդունակությունները թվարկելու, հայրիկ:

Սահակ - Բայց ես չգիտեի, որ դու նաև խուլիզան ես, խուլիզան, այո՛...

Միկի - Առաջին անգամ եմ լսում:

Սահակ - Լսիր, անմեղ տեսք մի ընդունիր: Երեկ դու Բագրատին չե՞ս ծեծել:

Միկի - Ծեծել եմ:

Սահակ - Ապրես...

Միկի - Շնորհակալություն, հայրիկ:

Սահակ - Այսինքն՝ ապրես, որ խոստովանում ես: Դա էլ մեծ բան է: Ինչո՞ւ ես ծեծել, այ տղա...

Միկի - Հիմար-հիմար բաներ էր ասում:

Սահակ - Պահ, պահ, պահ, իբր թե քո ասած բաները փիլիսոփայական տրակտատներ են: Լսիր, ես քեզ ինչպե՞ս հասկացնեմ, որ դու արդեն մեծացել ես, դու տասնինը տարեկան ես, հասկանո՞ւմ ես, Մկրտիչ: Քո տարիքում ես վեց տարվա աշխատանքային ստաժ ունեի: Ես արդեն տուն էի պահում:

Միկի - Ինձ էլ թողնեիր աշխատեի:

Սահակ - Իսկ ո՞վ է ձեռքդ բռնում: Աշխատեի՛ր... ամռանը մի ամիս գնացիր շինարարություն, ինչքան տնական շոր ունեի, տարար ու ետ չբերեցիր... Ու... աշխատավարձդ էլ չտեսանք...

Միկի - Տվեցի՞ն, որ տեսնեիք:

Սահակ - Իսկ դու այնտե՛ղ կովեիր: Տանն առյուծ ես, ամեն ինչին մի պատասխան գտնում ես: Իսկ դրսում կատու ես դառնում: Ինչո՞ւ ես ծեծել Բագրատին:

Միկի - Որովհետև դրսում կատու եմ դառնում:

Սահակ - Լավ, ես՝ քեզ հետ ի՞նչ լեզվով խոսեմ: Մկրտիչ ջան, տղա ջան, ախպեր ջան: Չե՞ս զգում, որ սխալ ես ապրում: Սխալ, սխալ, սխալ: Համալսարանի երրորդ կուրսում ես, ի՞նչ ես արել մինչև հիմա: Տուտբոլիստների ու պոպ երգիչների կենսագրությունից բացի, ի՞նչ գիտես,

Միկի - Իսկ դա քիչ է, հա՞:

Սահակ - Ախր դու նույնիսկ հայերեն չգիտես: Այդ ի՞նչ լեզվով ես խոսում: Եթե ձայնագրեմ, ու դու լսես քեզ ինքնասպանություն կգործես: *(Օտարեղև)*: Լա՛վ պոչտա էր, չէ՞...

Միկի - Փոստ...

Սահակ - Ի՞նչ... Զարմանալի սերունդ եք: Նայում եմ ձեզ ու չեմ հասկանում...

Միկի - *(Պաթետիկ)*: Մեզ հասկանալը դժվա՛ր է, դժվա՛ր...

Սահակ - Դուք ոչ սիրել գիտեք, ոչ խանդել գիտեք, ոչ տղամարդկային արժանապատվություն ունեք...

Միկի - Ախր դու ի՞նչ գիտես, ասեց...

Սահակ - Է, տեսնում ենք, չէ՞... Բա տղամարդն ուզենա կնոջը նմանվել: Նայեք ձեր մազերին, նայեք ձեր ծաղկավոր բուզներին, ձեր բարձրակրունկ կոշիկներին, ձեր նեղիքան վերարկուներին: Նայեք ձեր շարժումներին... ախր դուք արդեն կնոջ նման եք քայլում: Ուշադրություն դարձրե՛լ եք, ձեր սիրած երգիչները կանացի ձայնով են երգում, իսկ երգչուհիները տղամարդու ձայնով:

Միկի - Իսկ դրա մեջ ի՞նչ վատ բան կա...

Սահակ - Այլասերություն կա: Իսկ դա ամենատուկալին է: Հակառակ ձեզ՝ կանայք էլ լրիվ տղամարդ են խաղում: Նստում են դիմացո, ոտքը ոտքին գցած, սիգարետը բերաններին, օղի են խմում, խոսում են խոպոտած ձայնով, և այնպես են խոսում, որ տղամարդը կարմրում է: Մազերը ներկված են, աչքերը ներկված են, ոտքերը ներկված են, հոգին ներկված է... Մի ամբողջ քիմիական արդյունաբերություն: Ամուսնանալ չեն ուզում, ընտանիք չեն ուզում, երեխա չեն ուզում, ծնող չեն ուզում...

Միկի - Է, քե՞զ ինչ, ասեց, քո ի՞նչ գործն է: Ինչպես որ իրենց հարմար է, այնպես էլ ապրում են:

Սահակ - Բայց ես էլ աղջիկ ունեմ, ես էլ տղա ունեմ: Եվ ինձ համար բոլորովին էլ միևնույնը չէ, թե ինչպես են ապրում նրանց ընկերներն ու ընկերուհիները:

Միկի - Իսկ ձեր աղջիկն ու տղա՞ն:

Սահակ - Իմ աղջիկն ու տղան ի՞նչ:

Միկի - Հարցրե՞լ ես, թե նրանք ինչպես են ուզում ապրել:

Սահակ - Ես ուզում եմ, որ նրանք ապրեն այնպես, ինչպես իրենց ծնողները:

Միկի - Քո ուզենալը դեռ քիչ է, իսկ նրանք ուզո՞ւմ են:

Սահակ - Նրանք պարտավոր են:

Միկի - Ինչո՞ւ:

Սահակ - Որովհետև նրանք իմ տանն են ապրում: Որովհետև նրանք իմ հացն են ուտում: Որովհետև նրանք ինձնից են հագուստ ուզում... Քի՞չ է:

Միկի - Քիչ է: Դա ընդամենը տնտեսական կախվածություն է:

Սահակ - Մկրտիչ, ինձ համբերությունից մի հանիր: Ի՞նչն է քիչ: Է՞լ ինչ եք ուզում...

Միկի - Չեմ ուզում, որ համբերությունից դուրս գաս:

Սահակ - Ու հենց դրանով էլ հանում ես:

Միկի - Մի հարց եմ ուզում տալ:

Սահակ - Հարյուրը տուր: Հազարը: Խոսիր: Ես ուզում եմ հասկանալ ձեզ... Խոսիր, խոսիր, մարդ աստճո...

Միկի - Մեր գրույցը... քեզ ոչինչ չի՞ հիշեցնում:

Սահակ - Իսկ ի՞նչ պետք է հիշեցնի:

Միկի - Նման մի գրույց... Քո և քո հոր միջև:

Սահակ - Իմ և իմ հո՞ր... Եվ քո կարծիքով ես կարող էի քեզ նման... լկտիորեն խոսել իմ հոր հե՞տ:

Միկի - Հիշիր, ասեց, հիշիր:

Սահակ - Ես հիշելու բան չունեմ, գրողը տանի...

Միկի - Ուրեմն ե՛ս կհիշեցնեմ: Թեկուզ այն առիթով, որ առաջին անգամ գիշերը տուն չես եկել: Ու մեկ էլ մամայի առիթով... Հիշո՞ւմ ես, որ տեսել են ձեզ փողոցում, թևանցուկ...

Սահակ - Հետո՞ ...

Միկի - Ու մեկ էլ, որ առաջին անգամ մամային տուն ես բերել, ու շրթունքները ներկված են եղել...

Սահակ - Հետո՞ ...

Միկի - Ու մեկ էլ, որ մամային ռեստորան ես տարել, երբ դեռ մամա չէր, և ծախսել ութ ռուբլի... Նման բաները, սիրելի ասեց, միտք չունի պատմել ընկերներին... երեխաների ներկայությամբ: Եթե, իհարկե, ուզում եք սրբերի շարքը դասվել:

Սահակ - Հը՛մ... Բայց դրանք բոլորովին ուրիշ բաներ են...

Միկի - Դրանք միշտ էլ ուրիշ են լինում: Եվ հիմա էլ են ուրիշ և վաղն էլ են լինելու ուրիշ... այ, այստեղ պետք է ավելացնել լավ փոստ էր, չէ՞... Տեղը կհիշե՞ս...

Սահակ - *(Օիծաղը գալիս է, բայց զսպում է իրեն):* Բան չունեմ ասելու, մեծ-մեծ խոսելը հիանալի սովորել ես, տղաս... Բայց տան մասին մտածել չես սովորել: Դուք բոլորդ էլ հրաշալի գիտեք ձեր իրավունքները: Պարտականությունների մասին չեք հիշում: Իսկ ամեն մարդ իր պարտականություններն ունի թե ընտանիքում, թե հասարակության մեջ:

Միկի - Բովանդակալից գեկուցման համար՝ մերսի: Ինչքան քիչ լինեն, այնքան լավ:

Սահակ - Պարտականություններ՞ րը:

Միկի - Շղթաները:

Սահակ - Ձեզ համար դրանք միննո՞ւյնն են:

Միկի - Դրանք միշտ էլ նույնն են եղել:

Սահակ - Եվ դուք մտադիր եք ազատվել պարտականություն-շղթաներից:

Միկի - Մենք պայքարում ենք...

Սահակ - Եղավ, տղաս, համարիր, որ մարտահրավերն ընդունված է:

Միկի - Բեսամթ մերսի, ախպեր...

Սահակ - Այս օրը կհիշես, Մկրտիչ-Միկի, այս օրը կհիշես:

Միկի - Առանց սպառնալիքի, ատեց: Ուժի դիրքերը հիմա հարզի չեն:

Սահակ - Հա, Բագրատին ինչո՞ւ ես ծեծել: Հայրն էր զանգահարում: Ի՞նչ պատասխան պիտի տամ ես նրան... Ինչպե՞ս չես ամաչում, ա՛յ տղա...

Միկի - Հիմար բաներ էր ասում...

Սահակ - Հիմար բաներ ասելու համար թե ծեծելը ելք լիներ, մարմնիդ վրա առողջ տեղ չէր մնա, Մկրտիչ տղա... Եվ ոչ միայն քո... աշխարհի կեսը պիտի ծեծ ուտեր: Դու պետք է Բագրատից ներողություն խնդրես... Ինչպես ես նրա հորից եմ խնդրելու:

(Ներս է մտնում Սոնան և լսում է):

Միկի - Ներողությո՞ւն: Դու նրա հորից ներողությո՞ւն ես խնդրելու: Էհ... *(Դուրս է նետվում):*

Սոնա - Միկին մեղք չունի: Եթե իմանաս, պապա, թե Բագրատի այդ հայրը ինչեր է ասել քո մասին, որը նրա պիժոն տղան համարձակվել է կրկնել Միկիի մոտ, ոչ թե ներողություն կխնդրես, այլ մենամարտի կկանչես նրան:

Սահակ - Մենամարտի՞ ... Քերոք Մարկիչի հե՞տ... Նա դրան միայն անստորագիր նամակներով կպատասխանի: Չէ աղջիկս, ես ձեռքերս լվանում եմ...

(Ներս է մտնում Նազելին՝ լսում է միայն վերջին բառերը):

Նազելի - Մաքուր սրբիչ վերցրու...

(Սահակն ու Սոնան փոթկում են: Նազելին զարմացած նայում է նրանց: Ծիծաղն ավելի է սաստկանում):

Նազելի - Ձե՞զ ինչ պատահեց...

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՏԿԵՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

(Հնչում է դռան զանգը: Մկրտիչը նետվում է դեպի դուռը, և քիչ անց ներս են մտնում Նոնան, Ջոնին և Վիզենը: Նրանք զինված են տրանզիստորներով, կիթառներով, ձայնապնակներով: Գալիս ու անցնում են առանց բարևելու ծնողներին, աղմուկով լցվում են կողքի սենյակ: Այնտեղից անմիջապես խառնիխուռն ձայներ և երաժշտություն է լսվում):

Սահակ - *(Հուսահատ տարածում է, ձեռքերը):* Տեսնո՞ւմ ես, նույնիսկ չեն բարևում...

Նազելի - Չէ, Վիզենը կարծես թե գլխով արեց:

Սահակ - Նրանք բոլորն էլ տմբամբացնում են գլուխները, պարելիս չե՞ս տեսել: (Ներս է նետվում Մկրտիչը):

Մկրտիչ - Մամ, մի քիչ կորմ... *(Դուրս է թռչում):*

Սահակ - Ի՞նչ:

Նազելի - Ուտելիք է ուզում: Հիմա կբերեմ, Միկի...

(Դուրս է գնում):

Սահակ - *(Ծաղրելով):* Հիմա կբերեմ... կո՛րմ... ինչ ճիշտ է, ճիշտ է, կո՛րմ... Նրանց հենց կեր է պետք...

ՏԵՍԱՐԱՆ

(Ընդարձակ նախասրահ: Այստեղ ու այնտեղ դիմամիկներ են, մագնիտոֆոն, նվագարկիչ: Պատերին երգի աստղերի դիմանկարներ են տարբեր դիրքերով: Լայն թախտ, որի վրա այժմ կիսապառկած նստած են Վիզենը և Ջոնին: Մկրտիչն ու Նոնան պարում են: Որպեսզի նրանց խոսակցությունը լսելի լինի, պարողները հեռանում են, հետո մոտենում նվագի հետ):

Վիզեն - Նոր եմ հասկանում, թե ինչու ազգային ու դասական պարերը թողած, բոլորը հիմա մեյդ ին Աֆրիկա պարերն են պարում:

Ջոնի - Ինչո՞ւ:

Վիզեն - Որովհետև լավն ու վատը չի երևում: Միայն թե ոիթմը տեղը լինի:

Ջոնի - Ասածիդ հավատացի՞ր, ախպեր:

Վիզեն - Հաստատ: Դե թող դրանք հիմա փորձեն շալախո պարել կամ թե նազպար: Սիրտդ կխառնի:

Ջոնի - Իսկ պարն ի՞նչ նշանակություն ունի: Հիմա էլ է խառնում, երբ վատ են պարում: Քեզ ուրիշ բան ասեմ, երբ ռեստորանում տեսնում եմ, թե ոնց են լակոտները առանց հասկանալու, առանց ապրելու վեր-վեր թռչում, ափսոսում եմ, որ ծեծը քրեապես հետապնդելի արարք է, և ծեծողը դատապարտվում է ՀՄՄՀ քրեական օրենսգրքի 109-րդ հոդվածով:

Վիզեն - Քննության՞ն ես պատրաստվում:

Ջոնի - Այդ էլ կա:

Վիզեն - Է՛, ձեզ ինչ կա, լավ տրամաբանություն ունեցար, ուրեմն իրավաբան ես, էլի:

Ջոնի - Ու նաև կիբեռնետիկ:

Վիզեն - Oh, oh, հայե՛ր, հասեք, համեմատելու բան գտար:

Ջոնի - Մի ծիծաղիր, կկտրեմ:

Վիզեն - Ի՞նչ, ինչպե՞ս:

Ջոնի - Մի խնդիր եմ տալիս:

Վիզեն - Խնդի՞ր: Խնդրեմ:

Ջոնի - Ֆերմայի ձիապան Բալաբեկի հանցավոր արարքի հետևանքով սատկել է կոլտնտեսության անվանի ձիերից մեկը՝ Արաբը:

Վիզեն - Իսկ այդ Բալաբեկը ի՞նչ է արել:

Ջոնի - Հենց բանն էլ այն է, որ ոչինչ չի արել: Տեսել է, որ Արաբը առվույտի արտն է մտել ու փոխանակ ձիուն հեռացնելու, նստել թոռան համար շարադրություն է գրել: Իսկ ձին կերել է առվույտը: Կերել ու տրաքել է:

Վիզեն - Ձիու արժեքը պետք է գանձել Բալաբեկից:

Ջոնի - Իսկ ձին գյուղի պարծանքն էր, հանրապետության վագրի չեմպիոնը, ՄՄՀՄ ժողովրդական նվաճումների ցուցահանդեսի քառակի դափնեկիրը, բոլոր զամբիկների սիրելին ու հովանավորը:

Վիզեն - *(Չվախեցած)*: Տոհմակա՞ն ձի էր: Ուրեմն Բալաբեկին պետք է պատժել անփութության համար:

Ջոնի - Նա թոռն էր այն նշանավոր Արաբ նժույզի, որն աչքի էր ընկել կոլեկտիվացման շրջանում բանդիտների դեմ մղվող կոնվների ժամանակ: Երկու անգամ նա կրակի տակից փրկում, դուրս է բերում կոլտնտեսության առաջին նախագահին: Իսկ Արաբի հայրը...

Վիզեն - Դարձյա՞լ Արաբ էր:

Ջոնի - Այո՛, Արաբ երկրորդի կրծքի վրա այլևս մեղալների տեղ չկար: Նրա բրոնզե քանդակը այսօր զարդարում է շրջանի ձիաբուծարանի մուտքը:

Վիզեն - Հըմ... Կորավ Բալաբեկը:

Ջոնի - Ավելին... Քննությունից պարզվում է, որ Բալաբեկի հայրը հենց այն բանդիտներից մեկն է եղել, որը կրակել է կոլտնտեսության նախագահի վրա:

Վիզեն - Ուրեմն ի՞նչ... գնդակահարություն՞ ւն... իբրև չարամիտ...

Ջոնի - Իհարկե, և գնդակահարվողը դու ես... *(Օրծաղում է)*: Տրամաբանող... Որովհետև ինչ ուզում է լինի՝ ձին միայն ձի է... և ուրիշ ոչինչ...

Միկի - *(Նվագի հետ Նոնային ներս բերելով)*: Ջոնի, գնացինք...

Վիզեն - Պրովոկատոր...

(Ջոնին ծիծաղելով նետվում է պարոդների մեջ, սրանք կողքի սենյակն են գնում: Ներս է մտնում Նոնան):

Նոնա - *(Հովհարելով իրեն)*: Օհ, հոգնեցի... Ինչո՞ւ չես պարում, Վիզ...

Վիզեն - Լարվում եմ...

Նոնա - *(Ուշադրությամբ դիտում է տղային: Մեկուսի)*: Չէ, գեղեցիկ է: Աչքերը խոշոր են, պոչավոր... քիթը ուղիղ, հունական... ականջները... Ա՛յ քեզ բան, նոր եմ նկատում, որ Վիզենի ականջներն այդքան մեծ են... Բայց դե ինչ արած, պետք է տանենք:

Վիզեն - Այդ ի՞նչ ես մրմնջում, ի՞նչը պետք է տանես, Նոն...

Նոնա - Ականջները... Ը՛ր, ոչ, ոչ, ուղղակի հիշեցի մեկին...

Վիզեն - Իսկ ինձ ինչո՞ւ ես այդպես ուշադիր նայում... ասես թե մեր թվարկությունից առաջ ութերորդ դարի կճուճ լինեմ:

Նոնա - *(Ծիծաղում է):* Իրավունք չունե՞մ նայելու:

Վիզեն - *(Ուսերն է թռթփում):* Նայիր...

Նոնա - Վիզեն...

Վիզեն - Լսում եմ...

Նոնա - Ոչ, ոչ...

Վիզեն - *(Ուսերն է թռթփում):*

Նոնա - Վիզ:

Վիզեն - Այո՞...

Նոնա - Ես ուզում եմ քեզ հետ առանձին խոսել:

Վիզեն - Առանձի՞ն: Իսկ հիմա մենք, ինչ է, ՄԱԿ-ի ասամբլեայի նիստո՞ւմ ենք:

Նոնա - Ըհը: Կգա՞ս ինձ հետ ռեստորան:

Վիզեն - Ի՞նչ: Ռեստորա՞ն: Երկու տարի առաջ խնդրեցի, որ միասին կինո գնանք, մերժեցիր: Հիմա ռեստորա՞ն:

Նոնա - Ըհը՛, գիտես, երկու տարվա մեջ շատ բան կարող է փոխվել: Մեր դարը արագության դար է: Ճիշտ չէ՞: Դու էիր ասում: Ըը՛, ես քեզ դո՞ւր եմ գալիս:

Վիզեն - Ի՞նչ, այս աղջկա հետ ինչ-որ բան է պատահել:

Նոնա - Չէ, չէ, ասա, ես քեզ դո՞ւր եմ գալիս:

Վիզեն - Միշտ... Օհ, Նոնա, կայֆ, ինչպես արտահայտվում է Միկին:

Նոնա - Լավ, ինչ ուզում ես մտածիր, բայց ես քո նկատմամբ անտարբեր չեմ:

Վիզեն - Ի՞նչ... լսիր, հո չե՞ս ծաղրում, երկու տարի առաջ...

Նոնա - Դու էլ ի՞նչ ես՝ երկու տարի առաջ հա երկու տարի առաջ... Երկու տարի առաջ ես դեռ երկրորդ կուրսում էի, իսկ հիմա ավարտում եմ ինստիտուտը...

Վիզեն - *(Ասջած նայում է Նոնային):*

Նոնա - Դու ոչինչ չե՞ս ասում, Վիզ: Ուրեմն դու իմ նկատմամբ անտարբեր ես:

Վիզեն - Դա՞ ինչ հիմար խոսք է՝ անտարբեր չեմ, անտարբեր եմ... Մարդն ինչպե՞ս կարող է մարդու նկատմամբ անտարբեր լինել: Մարդը կարող է խմիչքի նկատմամբ անտարբեր լինել, որսորդության, ակվարիումի փոստանիշերի և նույնիսկ ֆուտբոլի նկատմամբ կարող է անտարբեր լինել, բայց...

Նոնա - Ուրեմն ասա, ուրեմն ասա, որ...

Վիզեն - Ես ուրիշի եմ սիրում, Նոնա:

Նոնա - Օյ... Իսկ այդ ո՞վ է, նա՞, որ լիմոնի գույնի անձրևանոց է հագնում, մազերն էսպես... ու կարմիր սաբոներ ունի...

Վիզեն - Նա է, նա է...

Նոնա - Բայց նա շատ փոքր է:

Վիզեն - Ինչո՞ւ է փոքր, երկրորդ կուրսի ուսանողուհի է:

Նոնա - Տեսնո՞ւմ ես, նա երկրորդ կուրսում է, իսկ ես ավարտում եմ արդեն:

Վիզեն - Նոնա, դա արդեն առնվազն ծիծաղելի է: Ես հո դիպլոմի հետ չեմ ամուսնանալու: Եթե այդպես լիներ... որքան գիտեմ, նույնիսկ ակադեմիկոս կանայք կան...

Նոնա - Հա, բայց նա դեռ երեք տարի ունի, կարող է ուզած ընտրությունը կատարել, իսկ իմ տրամադրության տակ ընդամենը երեք օր է մնացել: Ի՞նչ անեմ:

Վիզեն - Ինչպե՞ս թե երեք օր, ի՞նչ երեք օր:

Նոնա - Երեք օր հետո նշանակումներն են: Եթե ես ամուսնության վկայական ցույց չտամ, ինձ շրջան կուղարկեն,

Վիզեն - Ի՞նչ ես ասում: Եվ դու վճռեցիր ամուսնանա՞լ ինձ հետ:

Նոնա - Հա, հետո մամաս էլ խորհուրդ տվեց: Ասաց՝ էլի ամենահարմարը Վիզենն է:

Վիզեն - Օ՛, շատ շոյված եմ, Նոնա: Ջերմ ողջույններս մայրիկիդ:

Նոնա - Շնորհակալություն, Վիզ ջան, ուրեմն հնարավո՞ր է:

Վիզեն - Ինչո՞ւ չէ: Իսկ ի՞նչ կլինի, եթե գրանցվենք զագսում, վկայականը ինստիտուտ տանես ու անմիջապես էլ բաժանվենք: Ինչ ուզում ես ասա, բայց խոսք եմ տվել այն աղջկան:

Նոնա - Հրաշալի կլինի, թե չէ, պատկերացնո՞ւմ ես, ստիպված պետք է շրջան մեկնելի: Քաղաքի աղջիկ և հանկարծ գյուղացի երեխաների ուսուցչուհի... Օ՛իծաղս գալիս է: Դու փաստորեն փրկում ես իմ կյանքը:

Վիզեն - Դատարկ բան է: Բայց սպասիր, ես ավելի խելոք բան մտածեցի: Եթե հարցը երեք օրին է վերաբերում, ապա Մուշեղ քեռին էլ քեզ հետ կամուսնանա:

Նոնա - Ի՞նչ Մուշեղ քեռի:

Վիզեն - Մեր հարևանը:

Նոնա - Նա՞: Նա յոթանասուն տարեկան կլինի:

Վիզեն - Իսկ քեզ համար ի՞նչ նշանակություն ունի: Ավելի հարմար չէ՞: Հնարավոր է, որ նույնիսկ ժամկետից շուտ մեռնի ու բնակարանը քեզ մնա: Պատկերացնո՞ւմ ես, ինչ հաջողություն:

Նոնա - Լո՞ւրջ... տեսնեմ մամաս ինչ է ասում:

Վիզեն - Երաշխավորում եմ, որ մայրիկդ շատ կուրախանա...

(Պարելով ներս են գալիս Միկին, Սոնան, Ջոնին, պարի են կանչում Նոնային ու Վիզենին):

Նոնա - Ասում ես՝ չի՞ մերժի...

Վիզեն - Ո՞ւմ, քե՞զ... Օ՛հ, Նոնա, Նոնա...

Միկի - Կա՛յֆ...

ՏԵՍԱՐԱՆ

Սահակ - *(Դիտում է, թե ինչպես են պարում ինքնամոռաց):* Բայց սպասիր, այս ի՞նչ է կատարվում ինձ հետ: Իմ զավակների յուրաքանչյուր արարքը նյարդայնացնում է ինձ: Ինչո՞ւ: Մի՞ թե ես դադարել եմ սիրել նրանց: Ի՞նչ հիմարություն: Կյանքս կտամ նրանց համար: Առանց տատանվելու: Ինչպես պատերազմում: Չէ, պարզապես հանկարծ սկսել եմ չհասկանալ նրանց: Այո, հանկարծ: Որովհետև մինչև հիմա կարծես ամեն ինչ լավ էր: Երբ ուրիշները տրտնջում էին իրենց զավակներից, ես ժպտում էի, իսկ իմ երեխաները... Ահա և քո երեխաները... Մեկը խոսում է մի այնպիսի բառապաշարով, որ քառասուն բառանոց լեզվային ֆոնդով վայրենիները նրան դուրս կվռնդեն իրենց համայնքից՝ իբրև կիսագրագետի: Իսկ մյուսն էլ որոշել է գիշերը տուն չգալ: Դիսկ է պտտելու: Գիտենք, թե ինչ դիսկեր են: Մենք էլ ենք ժամանակին պտտել: Թե՞... Երբեմն էլ բռնում եմ ինձ, որ ես նրանց նախանձում եմ: Գուցե այն բառը չէ, բայց նախանձում եմ... Նրա համար, որ անհոգ են, լավ են հագնվում, կուշտ են... Եվ պարադոքսն ինչ է. մենք ամեն ինչ անում ենք, որ նրանք անհոգ լինեն, լավ հագնվեն, կուշտ լինեն... Եվ տալիս ենք անգուսպ, խելահեղ, ազահորեն, ասես վրեժ լուծելով պատերազմական մեր խեղճ ու սոված մանկության համար, մեր չապրած պատանեկության համար: Մեզ

զրկում ենք ու նրանց տալիս: Տալիս ենք ու նախանձում, տալիս ենք ու չարանում, տալիս ենք ու հետն էլ երեսներին շարտում, թե տեսեք, մենք ձեզ ինչքան ենք տալիս, թե գիտեք, որ մենք չենք ունեցել, որ մենք քաղցած ենք եղել, որ հիմա էլ զրկում ենք մեզ... Երևի չպետք է ասենք: Բհարկե:

(Այտեղից, որտեղ պարում են, սեղան են դուրս բերում Ջոնին ու Մկրտիչը):

Ջոնի - *(Սեղանը դեմ է առել դռանը):* Արա, էս ո՞վ ա...

Միկի - Արի կլինի շուռ տանք:

Ջոնի - Ի՞նչ ձև...

Միկի - Ամեն ձև, ոչ մի ձև...

Ջոնի - Եքաա...

Միկի - *(Հորը):* Ատեց, մամը թող կորմը ըստեղ դնի... Մենք ցատկոտում ենք, սեղանը խանգարում է... Այսինքն դու էլ ես խանգարում... Ժողով-մողով չունե՞ք...

Ջոնի - Ահ, Նոնա, Նոնա:

(Պարելով դուրս են գալիս):

Սահակ - Չէ, բայց սա հո նորմալ բան չէ: Հենց պետք է ասենք: Մի՞ թե կարելի է այսպես ապրել: Մինչև ե՞րբ: Փոխանակ նրանք ամաչեն, մենք ենք ամաչում: Մտքումս հազար անգամ ասում եմ, որ հիմա պետք է վճռական քայլերով մոտենալ նրանց ու գոռալ. - Լսեք, էյ, դուրս կորեք այստեղից... Ու հազար անգամ էլ մնում եմ տեղումս կանգնած: Կամ գուցե պետք չէ բղավել: Գուցե անհրաժեշտ է ներս մտնել և մեղմ ու լուրջ խոսել նրանց հետ: Հա, այդ ցատկոտողներն էլ կլսեն քեզ, իսկի չեն էլ նկատի, կյամ կկարծեն, թե պարել ես ուզում, կցատկոտեն չորս կողմը: Ուրեմն ի՞նչ, մենք հնացել ենք... Բայց ե՞րբ էինք նոր, որ հիմա հնացել ենք... Մեր նորն ո՞ր գնաց: Եվ այդ ի՞նչն է հնացել բարեկրթությունը, ամոթխածությունը, արժանապատվությունը, պարտքի զգացողությունը... Նրանց համար մենք հին ենք, սխալ ենք ապրում: Սխալ է, որ պահում ենք իրենց, որ զրկում ենք մեզ, որ հոգում ենք նրանց ապագայի մասին... Սխալ է... Սխալ է, բա ի՞նչ...

(Ներս է մտնում Նազելին՝ հրելով սկուտեղներով լի սալակը):

Նազելի - Այդ ո՞ւմ հետ ես խոսում, Սահակ:

Սահակ - *(Մռայլ):* Մենախոսություն է:

Նազելի - Լինել, թե չլինե՞լ:

Սահակ - Չէ, ավելի բարդ, ինչպես լինել...

Նազելի - Սահակ, Սոնայի մասին պետք է լուրջ մտածել...

Սահակ - Լո՞ւրջ, իսկ ինքն ուզո՞ւմ է: *(Ցույց է տալիս սենյակը)*: Տես, տես ինչպես է գալարվում, տես ինչ թռիչքներ է գործում... մի պարի մեջ նրանք ՊԱՊ համալիրի տասը նորմա են հանձնում... Այնինչ հոգիս հանեց, մինչև թուղթ ճարեցի, որ ֆիզկուլտուրայի դասերից ազատվի...

Նազելի - Սահակ, Սոնան դասի չի գնում:

Սահակ - Ի՞նչ... *(Թուլացած ընկնում է աթոռին)*:

Նազելի - Ի՞նչ ասեմ, քանի օր է թաքցնում էի քեզանից, մտածում էի, թե ինքս կկարգավորեմ...

Սահակ - Սպասիր, բա ո՞ւր է գնում...

Նազելի - Չէ, անհանգստանալու բան չկա, ուղղակի դասերից փախչում են ու կոկտեյլանոց են գնում երաժշտություն լսելու: Բուֆետապանը ճարպիկ գործարար է: Հաճախորդ գրավելու համար ինչ-որ տեղից արտառոց երաժշտություն է գտնում ու պտտեցնում իր մագնիտաֆոնով: Դե, ջահելներն էլ հավաքվում են:

Սահակ - Եվ դու ասում ես՝ անհանգստանալու բան չկա՞: Ես հիմա կսպանեմ նրան:

Նազելի - Այ, դրա համար էլ թաքցնում էի քեզանից: Դու կամ բոլորովին չես ուզում հետաքրքրվել երեխաներով, կամ էլ ողբերգություն ես սարքում: Ի՞նչ է պատահել: Դու դասերից չե՞ս փախել, էլ ի՞նչ ուսանող... Ինքդ ես քանի անգամ պատմել երեխաների մոտ... Մենք հիանալի երեխաներ ունենք, Սահակ: Ուղղակի ջահել են, մի քիչ քամի կա գլուխներում...

Սահակ - Փոթորիկ...

Նազելի - Չէ, թույլից չափավոր: Կանցնի, Սահակ ջան, կարևորն այն է, որ նրանք մաքուր, ազնիվ երեխաներ են: Ուղղակի կյանքում դեռ ոչինչ չեն կորցրել, որ ափսոսեն, գնահատեն: Ուրիշները մեզ երանի են տալիս; Սոնան... Սոնան գիտե՞ս ինչ հոգի ունի: Մեր դիմացի հարևան Թագուշ մորաքույրը հիվանդացել էր, մի շաբաթ դուրս չեկավ նրա տնից...

Սահակ - Կանչեմ ճակատը համբուրե՞մ:

Նազելի - Ո՞ւմ:

Սահակ - Թագուշ մորաքույր... Սոնայի, էլ ո՞ւմ...

Նազելի - Ինչո՞ւ ես այդպես խոսում, Սահակ...

Սահակ - Բա ինչպե՞ս խոսեմ, տիկին Նազելի... Ինքդ օրակարգն առաջարկում ես, ինքդ հաստատում ես, ինքդ էլ հանդես ես գալիս զեկուցումով, իսկ երբ ես ուզում եմ արտահայտվել, չես թողնում:

Նազելի - Ախր ես գիտեմ քո արտահայտվելը:

Սահակ - Գիտե՞ս: Դե որ գիտես, ասա, ի՞նչ անեմ: (Ցույց է տալիս ձեռքին բռնած գրքույկը):
Տղայիդ ուսանողական գրքույկն է, սեղանին ընկած էր: Նայիր, նայիր ու պարծեցիր...
Ամոթից գետինը կարելի է մտնել: Խնդրեմ... Հայ գրականություն՝ երեք, գրաբար՝ երեք...
Սրանք գրաբար է՞լ են անցնում, պատմություն՝ երեք...

Նազելի - Պահիր, պահիր...

Սահակ - Պահե՛մ, բա ինչ անեմ, թանգարանում պետք է պահել...

Նազելի - Դա քո ուսանողական գրքույկն է, Սահակ ջան, հանկարծ ձեռքս ընկավ...

Սահակ - Ի՞նչ, ի՞մ... նրանք տեսե՞լ են... *(Շտապ գրպանն է դնում):*

Նազելի - Չէ...

Սահակ - Լավ, հիմա ինձնից ի՞նչ ես ուզում, ինչո՞ւ ես հոգիս պղտորում, ինչո՞ւ ես նրանց մասին պատմում ինձ...

Նազելի - Բա ո՞ւմ պատմեմ, սիրտս լցվում է, ում հետ գնամ կիսվեմ... Ես մայր եմ, չէ՞... *(Լաց է լինում):*

Սահակ - Համոզեցիր... Քեզ համարիր կիսված, Նազիկ ջան:

Նազելի - Բա ո՞ւմ գնամ ասեմ, որ այն միջատաբանը Սոնային առաջարկություն է արել:

Սահակ - Ո՞վ, Հրայրա՞ն...

Նազելի - Հա...

Սահակ - Խե՛ղճ տղա...

Նազելի - Ու վաղն էլ ծնողներին բերելու է, որ ծանոթանան մեզ հետ:

Սահակ - Խե՛ղճ ծնողներ...

Նազելի - Քեզ շատ չկա, դու նրանց մոտ էլ նույնը կասես:

Սահակ - Կասկած չունենաս... Ասելու եմ՝ հարգելի բարեկամներ, ես երջանիկ եմ, որ այսօրվանից թոկը հանում եմ իմ վզից ու ձեր վիզն եմ գցում: Վայելեք: Ի՞նչ, գալո՞ւ են: *(Հրճվանքով):* Ուրեմն գալո՞ւ են:

(Մենյակի դուռը շրխկոցով բացվում է: Հայտնվում է Մկրտիչը՝ պարելով աղմուկի տակ):

Միկի - Մամ, սենդվիչ...

Սահակ - Ի՞նչ... Վերջ, ոչ մի բան...

Միկի - Մամ, հիշո՞ւմ ես, հարցնում էիր ժածքը որն է... Տես ինչ են անում, ա՛յ, ժածքը դա է...

Սահակ - Ի՞նչը... ժա՞ծքը... Դու դեռ չես տեսել, թե ինչ է ժածքը, Մկրտիչ տղա, վաղը դու և քույրդ կհիմանաք, թե ինչ բան է ժածքը: Այո, մենամարտը շարունակվում է: Այո՛...

Նազելի - Քեզ ի՞նչ է պատահել, Սահակ...

Սահակ - *(Մկտում է ցատկոտել տղաների պես):* Ոչ մի բան... Հանկարծ հասկացա, որ սխալ ենք ապրել մինչև հիմա, Նազիկ... Ես իմ զավակներին ազատություն եմ տալիս...

Միկի - Մալադեց, ատեց...

Սահակ - Այս րոպեից, չէ, հենց այս վայրկյանից դուք ազատ եք, ապրեք ոնց ուզում եք, ժածք արեք մինչև առավոտ... Դուք ճիշտ եք, մենք սխալ ենք, մենք էլ պիտի ձեզ պես ապրենք:

Նազելի - Խելագարվեցի՞ր, այ մարդ...

Սահակ - Խելոքացա, գնացինք, Նազիկ: Կեցցե՛ ազատությունը... Ես էլ մտածում էի, թե ո՞րն է ելքը, ո՞րն է ելքը...

Միկի - *(Դուռը ցույց տալով):* Սա է, ատեց...

Սահակ - Սա՞ է... Այո, այո, շնորհակալություն, հենց դա է... Մինչև նոր հանդիպում, բարեկամներ... *(Նազելիի թևը բռնած՝ դուրս է գնում):*

ՊԱՏԿԵՐ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

(Դեռ վարագույրը չբացված, լսվում է, հեռախոսի զանգը՝ համառ, միօրինակ: Նույն սենյակը: Ոչ ոք չկա: Ամեն ինչ թափված է: Ներսի սենյակներից լսվում են Մկրտիչի և Սոնայի ձայները):

Միկի - Մամա՛...

Սոնա - Մամա՛ ...

Միկի - Մա՛մա...

Սոնա - Մա՛մա...

Միկի, Սոնա - *(Միասին)*: Մա՛մա...

Սոնա - Մա՛մա... Լսիր, ուրեմն մերոնք գիշերը չեն եկել... Դե գոնե դու վերցրու:

Միկի - Ինչի՞, դու սխա՞լ կվերցնես:

Սոնա - Միկի, ես հագնված չեմ:

Միկի - Իսկ ես հագնվա՞ծ եմ: Դե, վերցրու, ներվերս քայքայվեցին... Գիտես, որ քեզ են ուզում, էլի...

Սոնա - Իսկ ես ոչ մեկին էլ չեմ ուզում: Ես քնել եմ ուզում: Մա՛մա...

(Մկրտիչը դուրս է գալիս կիսամերկ, վերցնում է լսափողը):

Միկի - Լսում եմ: Ի՞նչ, ի՞նչ, չէ, չէ, սա առաջ էր խորովածանոց, հիմա գծանոց է: Գիժը դու ես, որ առավոտ գիշերով խորոված ես ուտում: Աննորմալ, իսա՞ջ է, ինչ է...

Սոնա - *(Հայտնվում է գիշերանոցով)*: Լա՛վ առավոտ է... Ժամը տասներկունսն է...

Միկի - Ի՞նչ... Ես սեմինար ունեի... այ քեզ խոխմա... Կորանք... Լավ, մաման ինչու չի արթնացրել...

Սոնա - Ասում եմ գիշերը չեն եկել...

Միկի - Այ քեզ փոստ... Ուրեմն հայրիկը դրա համար էր քաղաքական լոգունգներ հրապարակում... Կեցցե ազատությունը... Բա որտե՞ղ կլինեն:

Սոնա - *(Թողվելով ուսերը)*: Գոնե հավաքեին նոր գնային... Այս ի՞նչ եք արել, բարձրագույն կրթությամբ խոզեր...

Միկի - Թերի, Սոնա, թերի... Բայց ի՛նչ ժածք էր... Շավարս ո՞ւր է...

Սոնա - Մա չի՞ ...

Միկի - Հա, բայց ո՞վ է դաշնամուրից կախել: Բա կոշիկնե՞րս որտեղ կլինեն: *(Մտնում է սենյակ)*:

Սոնա - Բա ես ի՞նչ անեմ, մաման չի արդուկել զգեստս:

Միկի - *(Մենյակից)*: Չի՛ արդուկել... Եքա աղջիկ ես, ինքդ արդուկիր ու հետն էլ իմ բլուզը... Այ էստեղ դու պիտի ասեիր բեսամթ մերսի, ախպեր...

Սոնա - Է, հիմա սա ո՞նց պիտի հավաքենք...

Միկի - Ո՞վ պիտի հավաքի...

Սոնա - Սպասենք մաման գա...

Միկի - Չէ, հայրիկը որ ասում էր՝ «Կեցցե ազատությունը», ուրեմն մաման չի գա:

Սոնա - Ինչպե՞ս թե չի գա: Բա մենք ո՞նց պիտի ապրենք:

Միկի - Մենք էլ ամեն օր կհավաքվենք ու...

(Դռան զանգ):

Սոնա - Մամա՛ն... (Նետվում է դեպի դուռը: Նրան ինչ-որ բան են հարցնում, շրջվում է դեպի Մկրտիչը): Միկի, փլավքամիչը բեր...

Միկի - Ինչը՞...

Սոնա - Փլավքամիչը...

Միկի - *(Կուչ ու ձիգ անելով)*: Փլավքամիչն ի՞նչ է, որտե՞ղ է...

Սոնա - *(Նյարդային շարժումով մտնում է խոհանոց)*: Կարծում ես ե՞ս գիտեմ: *(Մոտենում է դռանը)*: Մենք փլավքամիչ չունենք: Ինչպե՞ս, որտե՞ղ, հա, դա՞... *(արագ մտնում է խոհանոց, բերում է փլավքամիչը հանձնում)*: Սա՞... վերցրեք խնդրեմ...

Միկի - *(Օրծաղում է)*: Խնդալուց մեռանք... Հարևանը տեղը գիտեր, իսկ դու...

Սոնա - Դու գիտեիր, հա՞... *(Օտարում է)*: Փլավքամիչն ի՞նչ է... չամիչ է... Գնա հաց բեր:

Միկի - Ե՞ս: Ատեցը չի՞ առել: Ախ, հա... Դո՛ւ գնա, հա՞, Սոն ջան...

Սոնա - Ես քեզ համար եմ ասում: Չգիտե՞ս, որ ես հաց չեմ ուտում...

Միկի - Ես էլ չեմ ուտում... Բա ի՞նչ պիտի ուտենք...

Սոնա - *(Լացակումած)*: Այս բոլորի մեղավորը դու ես, դու... Քո մեծամիտ խոսելով... Առաջ որ մաման, պապան մի օրով տեղ էին գնում, մաման երեք օրվա ճաշ էր պատրաստում մեզ համար: Միայն ճա՞շ, էլ զանազան սալաթներ...

Միկի - Ա՛խ, մի հատ մյասնոյ լիներ...

Սոնա - Էլ թխվածքներ, էլ թթվաշոռի բլիթներ՝ սերուցքով...

Միկի - Լսիր, Սոնա, դա սաղիզմ է... Ես մեռնում եմ... Ես մամային եմ ուզում:

Սոնա - Ո՞վ չի ուզում: Իսկ հիմա գնացել է ու ոչինչ չի թողել... Քո պատճառով...

Միկի - Դու էլ մի պտուղը չես... Դիսկի մասին ե՞ս ասացի...

Սոնա - Դո՛ւ հայրիկին ջղայնացրիր...

Միկի - Դե ձենդ կտրի, թե չէ...

Սոնա - Ի՞նչ պիտի անես...

Միկի - Քիթ ու մուրդ կջարդեմ...

Սոնա - Բա որ հայրիկը եկավ...

Միկի - Ախ, ուր էր գար...

(Ձանգի ձայն):

Սոնա, մերոնք...

(Բացվում է դուռը, ներս է մտնում մի կին):

Կինը - Բարև ձեզ...

Սոնա - Բարև ձեզ, համեցեք, նստեք...

Կինը - Մայրիկդ տանը չի՞:

Սոնա - Ոչ, դուրս է եկել... Երևի հիմա կգա:

Կինը - Հա... *(ձեռքը մեկնում է Սոնային):* Դուք ողջ լինեք...

(Ձեռքը մեկնում է Միկիին): Դուք ողջ լինեք... Ի՞նչ ասեմ՝ աշխարհի օրենքն է:

Միկի - Ըր, այո... բայց...

Կինը - Երեկ իմացա, ոնց որ աշխարհը գլխիս շուռ գար, ախր լեզուս էլ չի պտտվում, հանգուցյալի հետ շատ մոտիկ էինք:

Միկի - Այո, բայց...

Կինը - Ախր քաղաքը ապրելու տեղ չի, ապրելու տեղ, կողքիդ մարդ է մեռնում, չես իմանում: Գյուղը ավստու չէ՞ր. բոլորը ոնց որ մի տան նման ապրեին, մեկի ուրախությունը ամենքինն էր, մեկի ցավը ամենքինը: Էս անտեր քաղաքում չես իմանում, թե կողքիդ ով է ապրում, երեսուն տարվա հարևանները իրար չեն ճանաչում, մի շենքում էս մի տան մեջ քելեխ է, էն մի տան մեջ հարսանիք...

Միկի - *(Սոնային)*: Լսիր, դու որևէ բան հասկանո՞ւմ ես:

Սոնա - *(Թողվում է ուսերը)*: Ներեցեք, մորաքույր...

Կինը - Է, բա ինչ կլինի, թափված կլինի, բա ի՞նչ... հե՞շտ է... լեզուս էլ չի պտտվում, հանգուցյալի հետ միասին ենք մեծացել, բա, աղջիկ ջան, լեզուս էլ չի պտտվում, երե՞կ վերցրին...

Միկի - Ո՞ւմ վերցրին...

Կինը - Լեզուս էլ չի պտտվում՝ հանգուցյալին... ախր, հեռու ձեզանից՝ հիմիկվա երեխաներն էլ երեխաներ չեն, տղիս ասում եմ, բա ամոթ չի, բարեկամ մարդ է, ինչու չեք գնում, ասում է՝ դե գնալ-գալ չենք ունեցել ու իրար մոռացել ենք, էգուց փողոցում տեսնենք, չենք ճանաչի երեխեքին: Ամոթ է, չէ՞... Մարդս մարդով է մարդ, մարդս օտարի հետ բարեկամ է դառնում, բարեկամիդ ինչո՞ւ ես կորցնում... Բայց դե հիմիկվա երեխաները մարդու լսո՞ւմ են... Բա, Մարիամ ջան, անունդ Մարիամ է, չէ՞...

Սոնա - Սոնա է:

Կինը - Տեսնո՞ւմ ես, անունդ էլ եմ մոռացել: Դե որ գնալ-գալ չունենանք, ի՞նչ կլինի, սա էլ Կարոն է, չէ՞:

Սոնա - Չէ, Մկրտիչն է:

Կինը - Վայ, ինչի՞...

Միկի - Ստացվեց, էլի... Ահա, եղավ, եղավ, մեզանից մի հարկ ներքև են ապրում, շփոթել էք:

Սոնա - Ի՞նչ ես խոսում, ներքևում ի՞նչ Կարո կա: Կարոն վերևում է ապրում:

Միկի - Վայ, վերևում Մարիամ՞ կա, Մարիամը ներքևն է շեկ կին չի՞...

Կինը - Կարծես թե... Հիմա մազերով կնի՞կ կճանաչես...

Սոնա - Բա Կարոն ո՞վ է:

Միկի - Շատ գիտեմ:

Կինը - Ուրեմն սա, լեզուս էլ չի պտտվում, հանգուցյալ Սաղաթելի տունը չի՞:

Սոնա - Չէ, հորաքույր, մի հարկ ցած իջեք...

Միկի - Դե հա, էլի, կարծեմ նրանց տանն է մարդ մահացել... Ահագին շշեր էին բերում...

Կինը - Դա կլինի, լեզուս էլ չի պտտվում, հանգուցյալը խմիչքի հետ շատ սեր ուներ... Վայ, կներեք, աղջիկ ջան, տղա ջան, շատ կներեք... Ձեր քաղաքն էլ էս է, էլի...

Միկի - Ոչինչ, ոչինչ, մայրիկ, ըը, դուք ողջ լինեք...

(Լուրջ սեղմում է ձեռքը: Կինը հեռանում է):

Միկի - Վայ, քիչ էր մնում լեզվիցս թռներ՝ հիշում եմ, որ նման հանդիսավոր պահերին մի բան էլ են ասում ու քիչ էր մնում ասելի, վա յ...

Սոնա - *(Օրծաղելով):* Ի՞նչ ասելիք...

Միկի - Քիչ էր մնում ասելի՝ տարուսը ձեզ...

Սոնա - Ինչի՞, տարուսը ո՞վ է...

(Դռան գանգ):

Միկի - *(Օրծաղելով):* Տարո՞ւսը, դա կլինի...

(Ներս է մանում հսկիչը):

Հսկիչ - Բարև ձեզ...

Միկի - Լեզուս էլ չի պտտվում՝ հանգուցյալը ներքևի հարկում է ապրում...

Հսկիչ - Ի՞նչ հանգուցյալ...

Միկի - Իսկ դուք ո՞ր հանգուցյալին էիք ուզում:

Հսկիչ - Ես ոչ մի հանգուցյալ էլ չեմ ուզում, հանգուցյալն ի՞նչ մի ուզելու բան է, երիտասարդ... տեղափոխվում եք:

Միկի - Ոչ...

Հսկիչ - Վերանորոգո՞ւմ եք:

Միկի - Ոչ, ոչ:

Հսկիչ - *(Շարունակելով զննել շրջապատը, իրերը):* Բարի, բարի... բերեք գրքույկը:

Սոնա - Գրքույկը ...

Հսկիչ - Էլեկտրականության...

Միկի - Ի՞նչ գրքույկ...

Հսկիչ - Էլեկտրական վարձի վճարումների գրքույկը:

Միկի - Հա, Սոնա, բեր...

Սոնա - Որտեղի՞ց...

Միկի - *(Թոթվում է ուսերը)*: Էլեկտրականությանն ի՞նչ գրքույկ: Ուսանո՞ղ է, ինչ է...

Հսկիչ - Լսեք, դուք այստեղ վարձո՞վ եք ապրում:

Սոնա - *(Ուրախացած)*: Այո, այո...

Հսկիչ - Ուսանողնե՞ր եք:

Միկի - Իսկույն երևո՞ւմ է...

Հսկիչ - Իսկ ինչքա՞ն վարձ եք տալիս:

Սոնա - Վա՞րձ: Ո՞ւմ:

Հսկիչ - Տանտերերին:

Միկի - Տանտերերի՞ն:

Հսկիչ - Մի վախեցեք, մի վախեցեք, ես էլ եմ ուսանողներ պահում, հետաքրքիր է... Սնունդն իրե՞նք են տալիս, աղջիկ ջան:

Սոնա - Ովքե՞ր:

Հսկիչ - Տանտերերը:

Սոնա - Այո, իհարկե:

Հսկիչ - Իսկ ինչքա՞ն եք վճարում:

Միկի - *(Ձղային)*: Ոչ մի կոպեկ...

Հսկիչ - *(Հեզմեղով)*: Էդ ինչի՞ ... բարեգործական ընկերություն է, ինչ է...

Միկի - Լսեք, քեռի, մեզանից ի՞նչ էք ուզում, ոչ մի կոպեկ էլ չենք վճարում, պրծա՞նք:

Հսկիչ - Չէ, դու կարծում ես, թե ես ֆինբաժնի՞ց եմ... հարկի համա՞ր եմ ասում: Չէ, չէ, քավ լիցի, ես էլցանցից եմ, ես լույսի մարդն եմ... լույսի մարդը...

Միկի - Իսկ կի՞նն ով է:

Հսկիչ - Ի՞նչ կին:

Միկի - Լույսի կինը:

Հսկիչ - Էհ, օյինբազ... դե լավ, բա գրքույկը ո՞նց տեսնեմ:

Սոնա - Վաղն անցեք, մայրիկը տանը կլինի...

Հսկիչ - Մայրիկը՞ ... ուրեմն դուք տնվորներ չե՞ք:

Սոնա - Ոչ, քեռի, ներեցեք, խնդրում եմ, կատակում էինք...

Հսկիչ - Հա... Դե, իհարկե, ինչո՞ւ պետք է վարձ տաք, իհարկե... Գրքույկի տեղն ինչո՞ւ պետք է իմանաք, իհարկե...

Միկի - Իհարկե, ցտեսություն... իհարկե... բարևեք ձեր տնվորներին... իհարկե...

(Մարդը հեռանում է):

Սոնա - Հիմար բան դուրս եկավ:

Միկի - Դե լավ... ուտելու մի բան տուր, Սոնա...

Սոնա - Ի՞նչ տամ, է՛... Այսինքն եթե ձու լինի, ես կարող եմ խաշել... *(Մտնում է խոհանոց, ձայնում է):* Չկա...

Միկի - Բայց ես մամայի արածը... Լավ, սա ի՞նչ կատակ է: Լավ, հայրիկ ջան, սա ի՞նչ մենամարտ է: Մա սպանություն է օրը ցերեկով: Ըստ որում, ինչպես Ջոնին կասեր՝ կանխամտածված սպանություն՝ վայրագ մեթոդներով:

(Հեռախոսը զնգում է):

Սոնա - Մաման... *(Վերցնում է):* Այո, այո, քեզ են ուզում...

Միկի - Հելլո, Ջոնի... Եքա էր... Դեռ հորիզոնակա՞ն ես... - Ի՞նչ Սելիմ Սիմբո... Նոնա՞ն է ճարել... Օ՛հ, Նոնա, Նոնա... Մեզ մո՞տ... Արի կլինի... Երեկվա մեր ավերակները դեռ ծխում են... *(Սոնային):* Սոն... Սելիմ Սիմբո... Հը՞ ... *(Սոնան թափ է տալիս ձեռքը):* Չէ, չէ,

սոված փորին ի՞նչ Մելին Միմբո... Հա, գրողի ծոցը... Ջոնի: Ինձ համար մեկ է, որ գրողի... Մենակ թե կին վիպասան չլինի... Չէ, ես փաս եմ... բայ-բայ...

Սոնա - Ախր ես ի՞նչ է, է՛... Ոչ մի բան իր տեղում չէ... Ջուն գտա, հիմա էլ թաս չեմ գտնում, որ խաշեմ... Որտե՞ղ է դնում մաման, ոչ աղը կա, ոչ հացը կա, ոչ լուցկի կա...

Միկի - Դու ջուր էլ չես գտնի:

Սոնա - Լավ, բայց մերոնք որտե՞ղ պետք է լինեն՝ կամ հորաքրոջ տանը, կամ մորաքրոջ տանը: Ախր մամային էլ ասացի՝ մամ ջան, Հրաչիկի ծնողները գալու են... ախր ո՞նց կարող էր թողնել ու գնալ: Հիմա որ գան, ես ի՞նչ եմ ասելու: Թե զանգեմ ասեմ՝ չգան, ամոթ է: Ես ի՞նչ անեմ, ես ի՞նչ անեմ...

Միկի - Հենց որ գան, երգիր՝ «Ասում են, ուռին, աղջիկ էր ինձ պես»: Խնամին էլ կնվագակցի... երկրորդ ջութակ է, չէ՞... Սոն, միջոտ ասում են, թե առաջին ջութակ պետք է ծնվել... Իսկ երկրորդ պետք չէ՞... Ես այսօր կհարցնեմ ինձամուն...

Սոնա - *(Հավաքում է համարը):* Գոհար մորաքույր, բարև ձեզ... մաման ձեր տանը չէ՞... Չէ... մտածեցի որ... Չէ, չէ, հենց այնպես... ներեցեք... *(կախում է):* Լուսիկ մորաքույր, բարև ձեզ, Սոնան է... ի՞նչ... ես, ես մամային եմ ուզում *(Մկրտիչին):* Բռնեցի, Միկի...

Միկի - *(Լսափողը խլելով):* Մամ, մամ, ես ի՞նչ ես անում, մամ... սոված մեռնում եմ... Սոնա՞ն, Սոնան խոհանոցի տեղն էլ չի գտնում: Ո՞նց թե քո գործը չի... Մամ, մամ, էդ դո՞ւ ես... Միկին է, մամ, բա ո՞նց թե քո գործը չի... *(Սոնային):* Բան չեմ հասկանում, Սոն, սա մաման չի...

Սոնա - *(Վերցնում է լսափողը):* Մամ, մամ ջան... ինչո՞ւ տուն չեք գալիս: Հայրի՞կը... հայրիկը ի՞նչ... մեզ ազատություն ևն է տալիս... Մե՞զ... մեզ էլ, ձե՞զ էլ... Մամ, դիտմա մբ եք անում: Բա էսօր Հրաչյայի մաման ու պապան գալու են, ասել եմ, չէ... Չէ, լաց չեմ լինում, բայց այդպես ո՞նց կլինի... Հա, լաց եմ լինում... Չէ, ես ազատություն չեմ ուզում... Դուք եք ուզո՞ւմ... Մամ ջան, հայրիկին ասա՝ այսօր եկեք, հետո ինչ ուզում եք արեք... Հա՞, մամ ջան, կգա՞ք... հետո էլի կգնա՞ք...

(Տրամադրությունների փոփոխություն):

Միկի - Ասա, ի՞նչ ուտենք...

Սոնա - Հիմա գալի՞ս եք... Չորսին - հինգի՞ն...

Միկի - Ասա, ի՞նչ ուտենք... *(Լսափողի մեջ):* Բա ի՞նչ ուտենք:

Սոնա - Ասում է պահարանում դրամ կա, վերցրեք ինչ ուզում եք արեք...

Միկի - Դրամն ի՞նչ անենք...

Սոնա - Անջատեց:

Միկի - Հայրիկ... դե լավ, ասեց... *(Շերից մեկից լցնում է բաժակը՝ խմում, նորից է լցնում, խմում):*

Սոնա - Գժվեցի՞ր, ինչ է...

Միկի - Հա *(միացնում է մազնիտաֆոնը):* Հու... Հուզո Ֆորսթի... հու, հու, հու, հու, Հուզո Ֆորսթի... *(Մկսում է պարել, Սոնային էլ է քաշքշում, ստիպում պարել) Հու, Հուզո Ֆորսթի...*

Սոնա - Բաց թող, գլուխս պտտվում է...

Միկի - Սովից է, Սոն ջան, իմն էլ... ու մեկ էլ անտերությունից... Ա՛խ, ասեց, ասեց...

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՊԱՏԿԵՐ ՅՈԹԵՐՈՐԴ

(Նույն սենյակը, նույն պատկերը: Ոչինչ չի փոխվել):

Սոնա - Միկի, ախպեր ջան, ելք չկա, եկ դասավորենք:

Միկի - Ինչ անե՞նք: Սպասիր, հիմա մերոնք կգան:

Սոնա - Վախենում եմ նրանք ավելի շուտ գան: Օգնիր, Միկի ջան, գոնե սեղանը հավաքենք:

Միկի - Օ՛, ժամանակներ, օ՛, բարքեր... Տեսեք, թե ինչով են զբաղված ապագա անվանի դաշնակահարուհի ու մեծահոջակ բանասերը: Բա սա տղամարդու գո՞րծ է:

Սոնա - Ես որ անում եմ, դու սուս մնա, հանկարծ մատս որ ցավեց, կորած եմ, շուտով փակ երեկո եմ նվագելու:

Միկի - Լսիր ինչո՞ւ եք փակ նվագում, ամաչո՞ւմ եք մարդկանց առաջ ելույթ ունենալ:

(Զանգ):

Սոնա - Ախ, սա հաստատ մաման է:

Միկի - *(Բացում է դուռը):* Այո, բայց մերը չէ, համեցեք:

Սոնա - Վայ... *(Փախչում է իր սենյակը):*

(Ներս են մտնում Հրաչյան և նրա ծնողները):

Հրաչյա - Բարև, Միկի:

Աննա - Օ՛, եղբա՞յրն է, ինչ հաճելի տղա է:

Գուրգեն - Գուրգեն:

Միկի - Բարև ձեզ, համեցեք, կներեք, երեկոյան ժա... միջոցառում ունեինք, չենք հասցրել հավաքել: Նստեք, խնդրեմ... Ա... ոչ, այդտեղ դիսկեր են... ըը... ժամացույցն ի՞նչ գործ ունի այդտեղ... ըը...

Հրաչյա - Դե լավ, լավ, հիմա կհավաքենք... Սոնան ո՞ւր է...

Միկի - *(Գլխով ցույց է տալիս)*: Պարապում է...

Աննա - Իսկ ձեր հարգարժան ծնողները տանը չե՞ն...

Միկի - *(Մեկուսի)*: Հարգարժան... Հիմա ուր որ է կգան...

Սոնա - Բարև ձեզ... Ներեցեք...

(Տղաների հետ շտապ-շտապ, բայց ճարպկորեն և վստահ հավաքում է սենյակը):

Աննա - Օ՛, Սոնան սովոր ձեռք ունի... Տեսնո՞ւմ ես, Գուրգեն...

Միկի - Չտեսնված...

Գուրգեն - *(կամացուկ)*: Ավելի լավ կլիներ չտեսնեինք...

Աննա - Էլի՞ սկսեցիր...

Գուրգեն - Իսկ դու ինչ է, չե՞ս տեսնում: Այստեղ մեզ ոչ ոք էլ չէր սպասում: Մերժման ավելի գեղեցիկ ձև ես չէի տեսել...

Աննա - Վերջ տուր: Ոչ մի տարօրինակ բան չկա: Ընդհակառակը, արդեն մեզ ես հարազատներ են համարում... դրա համար էլ ձևականությունների ետևից չեն ընկնում...

Գուրգեն - Բայց հո կարելի՞ էր հավաքել տունը:

Աննա - Մեր տունն էլ կարելի է հավաքել... երբ ես տանը չեմ...

Գուրգեն - Դե գիտես ինչ...

Աննա - Գիտեմ, վերջ տուր... Եվ ժպտա... ժպիտը քեզ սագում է...

Միկի - *(Սոնային)*: Սոն, ես պոկվեցի...

Սոնա - Ո՞ւր...

Միկի - Ցվրվում եմ...

Սոնա - Միկի, ախպեր ջան, ինձ մենակ մի թող...

Միկի - Ռաբիս-ռաբիս մի խոսա... Դու հարազատներիդ շրջապատում ես...

Սոնա - Մի գնա, Միկի...

Միկի - Գործեր կան...

Սոնա - Ստոր...

Միկի - Հաջողություն...

Սոնա - Տականք...

Միկի - Երջանկություն եմ ցանկանում...

Սոնա - Ճիվաղ...

Միկի - Մի բարձի ծերանաք...

(Դուրս է թռչում):

Սոնա - *(Մաստիկ հուզված է, բայց տիրապետում է իրեն):* Ներեցեք ինձ, խնդրում եմ: Ես ձեզ համար իսկույն թեյ կբերեմ:

Գուրգեն - Թերևս հարկ չկա, հավանաբար մեկ ուրիշ...

Աննա - Բեր, աղջիկս... Հրայա, օգնիր Սոնային...

(Հեռանում են):

Գուրգեն - Աննա, ըստ երևույթին, ես հակառակը պիտի ասեի, որպեսզի դու իմ ասածն անեիր: Ճիշտ չե՞մ:

Աննա - Իսկ դու փորձիր թեկուզ մի անգամ...

Գուրգեն - Քո դիրքն այս հարցում ինձ պարզապես զարմացնում է: Ի՞նչ է, ես իրավունք չունե՞մ...

Աննա - Միրելիս, իմացիր, որ դու տանը միշտ էլ առաջին ջութակ ես, աշխատիր նվագախմբում նույնը լինել... Այնինչ քսան տարի է, ինչ երկրորդ ջութակ ես, միայն երկրորդ, աստված իմ:

Գուրգեն - Ե՞ս եմ առաջին ջութակ: Ե՞ս: Ես մեր տանը իսկի շվի էլ չեմ: Այո, այո, շվի... Առաջին ջութակ՝ կ... Ես ավելի շուտ թմբուկ եմ, որին ուզած ժամանակ հարվածում եք դու և քո սողան:

Աննա - Ինչքան ես սիրում ինքնանվաստանալ: Դու դրանից ուղղակի հաճույք ես զգում...

Գուրգեն - Ճիշտ չե՞մ: Այդ դեպքում ինչո՞ւ ենք այստեղ նստել-մնացել:

Աննա - Քեզ համար:

Գուրգեն - Ինձ համա՞ր:

Աննա - Քեզ համար:

Գուրգեն - Եթե այդպես է, ես գնում եմ: Մի բույե անգամ չեմ մնա: Ես ինձ ստորացված եմ զգում: Գալիս ենք, իսկ մեզ դիմավորող չկա: Տունն այնպես թափթփված է, ասես մեծ լվացք են սկսում կյամ էլ քիչ առաջ սրսկել են ժանտախտի դեմ... Ես Սոնայի դեմ ոչինչ չունեմ, բայց որտե՞ղ են նրա ծնողները... Նրա հայրը կարծեմ...

Աննա - Ժուռնալիստ է...

Գուրգեն - Բա չէ... սովորական սրբագրիչ է, տեխնիկական աշխատող... և հարկ չի համարում ընդունել մեզ: Ինչո՞ւ: Թե՞ Հրաչյան է արատավոր... Նոր եմ հասկանում, թե որքան իրավացի էր հայրս, երբ ասում էր. «Մեղուս լինի, մեղրը Բաղդադից էլ կբերի»:

Աննա - Եվ մեղուն դու էիր, հա՞...

Գուրգեն - Ես էի...

Աննա - Հիշում եմ, ամբողջ օրը սզգում էիր...

Գուրգեն - Աննա, վերջ տուր, ինդրում եմ, գնանք, ինչի՞ համար ենք նստել...

Աննա - Քեզ համար:

Գուրգեն - Ինձ համա՞ր:

Աննա - Քեզ համար:

Գուրգեն - Ցնդել կարելի է:

Աննա - *(Հուզված, լիրիկական)*: Գյուղից եկած ջահել, սիրուն տղա էիր: Նոր էիր ընդունվել կոնսերվատորիա: Հիշո՞ւմ ես: Ասում էիր. «Քուր ջան, քեզի մեկ օր չտեսնիմ՝ մահ է»:

Գուրգեն - Այո, այսպես թե այնպես կյանք չէ:

Աննա - Ասում էիր՝ մեկ անգամ թուշդ պագնեմ նե, աշխարհես բան չեմ ուզե: Ուր որ երթաս՝ կուզամ ետևեդ մինչև աշխարհքիս վերջը:

Գուրգեն - Այո, տեղ հասանք... վաղուց իջնելուս ժամանակն է:

Աննա - Ինքդ էլ բոյով, սիրուն, հոնքերդ սև, ծիծեռնակի պոչ... աչքերդ...

Գուրգեն - Հա մի, սիրո՛ւն...

Աննա - Դու հիմա էլ սիրուն ես, թե չէ ինչո՞ւ պետք է միկրոբիոլոգին թողած, երկրորդ ջութակի հետ ամուսնանայի: Ընկերուհիներս ո՛նց էին նախանձում...

Գուրգեն - Հա՛ մի, նախանձում...

Աննա - Հիմա էլ են նախանձում... Եվ ո՛նց էիր սիրում... Սիրտս այնպես էր ցավում, որ մերոնք քեզ չէին ընդունում, չէին ուզում, որ մենք ամուսնանանք:

Գուրգեն - Ափսո՛ս, սկզբունքային չեղան...

Աննա - Քանի անգամ հայրիկը քեզ տնից դուրս արեց:

Գուրգեն - Ողորմի իրեն, իմաստուն մարդ էր...

Աննա - Բայց դու չէիր հեռանում: Ու կանգնում էիր ժամերով, անթարթ նայելով մեր պատուհանին: Ես թաքուն ձեռքով էի անում, ասում էի՝ գնա, գնա, Գուրգեն ջան, բայց դու ժպտում էիր թախծոտ ու մնում կանգնած: Մինչև որ այլևս չէի դիմանում, որևէ առիթով դուրս էի թռչում տնից ու գալիս քեզ մոտ: Գուրգեն ջան...

Գուրգեն - Հըմ, հըմ... *(Ակամա հուզվում է):*

Աննա - *(Մոտենում, գրկում է նրան, գլուխը կրծքին է դնում ու հին տանգո է պարում հետը և շշնջում է):* Ահա թե ինչու եմ ասում՝ քեզ համար ենք մնում: Որովհետև Հրաչյա էլ է քեզ նման սիրում: Ու որովհետև սիրում է, ես այստեղից ոչ մի տեղ էլ չեմ գնա: Ուզում են ընդունեն, ուզում են՝ չէ, ես Սոնային իմ ձեռով կառնեմ ու մեր տուն կտանեմ: Կասկած չունենա...

Գուրգեն - Ե՛ս, կասկածե՞մ... Ե՛ս...

(Դռան զանգ):

(Անմիջապես Աննան պոկվում է Գուրգենից ու լուրջ իր տեղը նստում: Մոնան վազելով գալիս-բացում է դուռը: Մկրտիչն է փաթեթներով):

Միկի - Մերոնք չկա՞ն: Վերցրու, մրգեր և ուտելիք է: Շուտ սեղան պատրաստիր:

Սոնա - Վայ, ախպեր ջան...

Միկի - Ստոր...

Սոնա - Ախր դու իմ միակ, անուշ ախպերն ես:

Միկի - Տականք...

Սոնա - Ոնց էլ մտածել ես, ախր ես գարմացա...

Միկի - Ճիվադ: Քվիտ: Դե վազիր միջատաբանիդ մոտ:

Սոնա - Շտրիակալություն, Մկրտիչ ջան...

Միկի - Դե, բավական է, առանց այն էլ ես իմ արածից այնքան հուզված եմ, որ ուզում եմ թերթի համար նյութ գրել «Ազնիվ արարք» վերնագրով:

(Սոնան ծիծաղելով հեռանում է: Մկրտիչը նստում, նայում է հյուրերին. նրանք էլ նրան են նայում, լռում են):

Միկի - Ներեցեք, ես ձեզ ինչո՞վ կարող եմ զբաղեցնել, գիտեմ, որ դաստիարակված զավակները պարտավոր են հյուրերին զբաղեցնել, բայց չգիտեմ, թե ինչպես: Կուզե՞ք երաժշտություն լսել...

Գուրգեն - Ձե՞րը... ի սեր աստծո, տղաս...

Միկի - Բա ի՞նչ անեմ... Հա, Գուրգեն քեռի, կուզեք համարեք հիմար, ես չեմ նեղանա, բայց մի հարց եմ ուզում տալ: Շատ եմ ցանկացել իմանալ բայց չեմ ուզեցել օտար մարդկանց հարցնել...

Գուրգեն - Հըմ, հըմ, օտա՞ր: Խնդրեմ, խնդրեմ...

Միկի - Դուք բոլորդ համերգի ձեր նվագը անգիր գիտեք, չէ՞: Չէ՞ որ անընդհատ փորձում եք:

Գուրգեն - Ըստ երևույթին, այո, իհարկե...

Միկի - Ուրեմն նոտաները ձեռի՞ համար եք դնում ձեր առջև: Իսկ եթե ոչ դիրիժորը ձեր ինչի՞ն է պետք: Չէ, գիտեք, որովհետև շատ եմ տեսել դուք նոտաներին եք նայում ու նվագում, իսկ դիրիժորն էլ իր համար ինքնամոռաց չափ է տալիս:

Աննա - *(Միծաղում է):* Ազնիվ խոսք, ես էլ եմ մտածել... Գուգ, հը՞, հատկապես երբ կվարտետը քառասուն տարի նոտաներով «Հաբրբան» է նվագում:

Գուրգեն - Գի - գիտեք, գուցե դուք ծիծաղեք, բայց ես դրա մասին չեմ մտածել:

(Բոլորը ծիծաղում են):

Կհիշեմ: Տեսնեմ ո՞նց ենք անում:

(Ներս են մտնում Հրաչյան ու Սոնան ու սկսում են զարդարել սեղանը, տեղավորել ուտելիքները, միրգը ու շամպայնի շշերը, սուրճի բաժակներ):

Աննա - Օհո՛... շամպայն... ես պարելու եմ, Գուգ...

Գուրգեն - Ա՛ննա...

ՏԵՍԱՐԱՆ

Միկի - Հրաչ, ուրեմն ավարտո՞ւմ ես, երանի քեզ:

Հրաչյա - Ավարտում եմ, Մկրտիչ:

Միկի - Եվ շրջա՞ն պիտի գնաս:

Հրաչյա - Իհարկե:

Միկի - Ո՞ր շրջան:

Հրաչյա - Սպանդարյանի:

Միկի - Ի՞նչ: Երևանի... Կատակո՞ւմ ես:

Հրաչյա - Իհարկե: Բայց նույնը լուրջ ասաց մեր տղաներից մեկը:

Միկի - Խոխմա... Սոնային էլ հե՞տոյ ես տանելու:

Հրաչյա - Բա հո հեռակա չենք ամուսնանալու:

Միկի - Դու հանգիստ կարող էիր մնալ քաղաքում:

Հրաչյա - Ինչպե՞ս:

Միկի - Քո բնագավառը մանր-մունր կենդանիները չե՞ն:

Հրաչյա - Հետո՞:

Միկի - Էլ ի՞նչ հետո, շրջանում որտե՞ղ ես գտնելու: Իսկ Երևանը հիմա ճանճերով ու մոծակներով, մկներով ու զանազան պարազիտներով լիքն է: Մնա և դիսերտացիա գրիր:

Հրաչյա - Ինչ ճիշտն է ճիշտը, արժեր քեզ նման պարազիտներով զբաղվել:

Միկի - Փեսա՞, բա քեզ սագե՞ց: Այն էլ նշանադրության օրը:

Հրաչյա - Լավ նշանադրություն էք սարքել իմ գլխին:

Միկի - Հա, իմիջիայլոց, պարագիտների մասին: Ես ձեր փոխարեն ամաչում եմ, բա ձեր ինստիտուտում գոնե օրինակի համար մի բանասեր-լեզվաբան չկա՞ :

Հրաչյա - Ինչի՞ համար:

Միկի - Ձեր անմահ հոգու փրկության համար: Որպեսզի կարգի բերի ցուցատախտակները: Ա՛յ թե ինչի համար: Թե չէ չես իմանում խնդաս, թե լաս: Այն օրը քեզ մոտ էի եկել, մինչև դասամիջոցի զանգը տալը, բոլոր ցուցատախտակները կարդացի:

Հրաչյա - Եվ ի՞նչ:

Միկի - Եվ ոչինչ: Բայց հո չի՞ կարելի ինքնաքննադատությունը այդ մակարդակի հասցնել: Մի դռան վրա կարդում եմ՝ «Պարագիտների ամբիոն», մյուսների վրա՝ «Խոշոր եղջերավորների ամբիոն», «Մանր եղջերավորների ամբիոն», «Սմբակավորների ամբիոն»... Իսկ դռները բացում եմ սովորական մարդիկ են նստած, առանց սմբակների և եղջյուրների... կամ գոնե չեն երևում:

Հրաչյա - *(Ընկնում է ետևից)*: Ախ դու, պարագիտ...

Միկի - *(Խուսափում է)*: Մակաբույժ:

Հրաչյա - Ի՞նչ:

Միկի - Թարգմանում եմ:

(Սոնան ներս է գալիս):

Սոնա - Վայ, ձեզ ի՞նչ պատահեց:

Միկի - Բռնիք նրան, քուր ջան, այսինքն արդեն լավ էլ բռնել ես: Բաց չթողնես: *(Փախչում է)*:

Հրաչյա - Ես չեմ թողնի, ես... *(Համբուրում է)*:

Սոնա - *(Շուրջը նայելով)*: Ի՞նչ ես անում, հանկարծ կտեսնեն...

Հրաչյա - Տեսնում են, թող տեսնեն: Բայց մենք էլ հետաքրքիր ենք, չէ՞: Փողոցում համբուրվում ենք: Թատրոնում համբուրվում ենք: Ուրիշ օտար մարդկանց մոտ ազատ գրկում ու համբուրվում ենք և ամաչում ենք հարազատներից:

Սոնա - Բաց թող, Հրաչ ջան:

Հրաչյա - Իսկը Սուսանի նման:

Սոնա - Սուսանն ո՞վ է:

Հրաչյա - Մեր դիմացի շենքում է ապրում: Իբր թե ամաչելով, իբր թե որպեսզի ծնողները չտեսնեն, ամեն առավոտ պատշգամբ է դուրս գալիս ու հագնվում ողջ հասարակության առաջ:

Սոնա - Եվ այդ ստրիպտիզն իհարկե քեզ համար է:

Հրաչյա - Նախ դա ոչ թե ստրիպտիզ է, այլ հակառակը, անտիստրիպտիզ: Եվ երկրորդը՝ ես ոչ ոքի չեմ ուզում տեսնել, բացի քեզանից, հասկանո՞ւմ ես:

Սոնա - Բաց թող, ասում եմ:

Հրաչյա - Բաց չեմ թողնի, թեկուզ աշխարհն էլ հավաքվի...

Սոնա — Վա՛յ, պապաս...

Հրաչյա - Ո՞ւր է... *(բաց է թողնում վախեցած):*

Սոնա - *(Օրծաղում է):* Թեկուզ աշխա՛րհն էլ հավաքվի...

Հրաչյա - Հա, բայց հայրդ... Ի դեպ որտե՞ղ են ծնողներդ:

Սոնա - Ըր, դե, գիտես ինչ, ժամի համար չէինք պայմանավորվել... Երևի նրանք էլ ձերոնց լավ դիմավորելու նպատակով վարսավիրանոց են գնացել: Հիմա ուր որ է կգան:

Հրաչյա - Ուրեմն խաբելու համար որպես պատիժ... *(փորձում է կրկին գրկել Սոնային):*

Սոնա - Վայ, պապադ...

Հրաչյա - *(Գրկին վախեցած):* Ո՞ւր է: *(Նկատում են ներս մտնող Գուրգենին ու Աննային և դուրս են փախչում):*

ՏԵՍԱՐԱՆ

Գուրգեն - *(Շարունակելով խոսակցությունը):* Ես նրան հենց այդպես էլ ասացի՝ ասացի ամեն ինչ չափ ու սահման ունի: Ես այլևս չեմ հանդուրժի ձեր կամայականությունները: Դուք փաստորեն անկիրթ և գռեհիկ մարդ եք:

Աննա - Աստված իմ, հենց այդպես էլ ասացի՞ր:

Գուրգեն - Իսկ, ի՞նչ է, պետք է խնայեի՞: Հետո՞ ինչ, որ նա դիրեկտոր է:

Աննա - Խելագարվել էիր, ի՞նչ է, իսկ նա...

Գուրգեն - Նա ինչ, նա մարդու լսո՞ւմ է, հազիվ էի բերանս բացել թողեց ու դուրս եկավ...

(Դռան զանգ):

Աննա - Օհո, նրանք են: Ի՞նչ անեմ, ե՞ս բացեմ:

Գուրգեն - Իսկ դրա մեջ ի՞նչ կա:

(Բացում է դուռը: Ներս է մտնում հսկիչը):

ՏԵՍԱՐԱՆ

Հսկիչ - Վերջապես: Բարև ձեզ: Բարև ձեզ: Ներեցեք:

Գուրգեն - Բարև ձեզ: Մի տեսակ տարօրինակ ստացվեց, բայց թույլ տվեք ներկայանալ:
Գուրգեն՝ օպերայի նվագախմբի արտիստ, Աննա՝ իմ կինը:

Հսկիչ - Բարսեղ, այսպես ասած՝ լույսի մարդ:

Գուրգեն - Օ, շատ սրամիտ էր, լսո՞ւմ ես, Աննա, ասում է լույսի մարդ: Դե իհարկե, մամուլը ոչ միայն կոլեկտիվ ազդեցություն է և կոլեկտիվ կազմակերպիչ, այլև կոլեկտիվ լուսատու...

Աննա - Շատ-շատ ուրախ եմ, մենք վաղուց էինք փափագում ծանոթանալ ձեզ հետ:

Հսկիչ - *(Մեկուսի):* Որ սրանք այսպես քաղցր-մաղցր են ընդունում, ուրեմն հաշվիչն անջատված է: *(Բարձր):* Շնորհակալություն, ես ևս ուրախ եմ:

Գուրգեն - Ներեցեք, իսկ ձեր տիկինն ո՞ր է:

Հսկիչ - Իմ տիկինը տանը պետք է լինի:

Աննա - Ուրեմն դուք միասին չե՞իք:

Հսկիչ - Ընդմիջմանը միասին էինք... Բայց դուք իմ կնոջը որտեղի՞ց եք ճանաչում:

Գուրգեն - Հարցն էլ այն է, որ չենք ճանաչում, բայց շատ ենք ուզում տեսնել:

Հսկիչ - *(Մեկուսի):* Չէ, սրանց հաշվիչը հաստատ անջատված է: Ի՞նչ անեմ, ակտ կազմեմ, թե յուրա տանեմ: Ասենք, սա ինտելիգենտ մարդ է, սրան փող որտեղի՞ց, որ տա: *(Բարձր):* Կարծում եմ նա էլ ուրախ կլինի:

Աննա - Մենք այնքան ենք լսել ձեր կնոջ մասին և ձեր մասին, և այնպիսի գովեստներ ենք լսել... թեև, կներեք, բայց ես ձեզ մի փոքր այլ կերպ էի պատկերացնում... ինչպես ասեմ՝ շատ խիստ...

Հսկիչ - Նայած ում նկատմամբ, տիկին Աննա, նայած ում նկատմամբ... *(Գուրգենին):*
Անջատված է: *(Աչքով է անում):*

Գուրգեն - Ո՞վ *(փոթկում է):* Համա թե ասացիք, խնամի... Սուս, ի սեր աստծո, հանկարծ կինս չլսի...

Հսկիչ - *(Դավադիրի պես):* Ինչի՞, ինքը չգիտի՞ ... *(աչքով է անում):*

Գուրգեն - Եղբայր, ո՞ր կինը գիտի, ի՞նչ է, ձերը գիտի՞ ...

Հսկիչ - Այո, որովհետև մերը ձրի է:

Գուրգեն - *(Փոթկում է):* Ինչպես թե ձրի է... ձեր կի՞նը:

Հսկիչ - Ի՞նչ, կին:

Գուրգեն - Բա ի՞նչ ձրի:

Հսկիչ - Եղբայր, ի վերջո ես ինքս կարող եմ ստուգել՝ անջատված է, թե ոչ: Դա հենց իմ պարտականությունն է: Տիկին, խնդրում եմ...

Գուրգեն - Դե, դե, դա արդեն... չափն անցնում եք, խնամի:

Աննա - Ի՞նչ եղավ, ի՞նչ պատահեց...

Գուրգեն - Դուք իմ կնոջը ձեռք չտաք:

Աննա - Գուրգեն, խելագարվեցի՞ր, ինչ է:

Հսկիչ - Սա, սա ի՞նչ բան է:

Գուրգեն - Հասկանո՞ւմ ես, Աննա, չգիտես ինչու նա ենթադրում է, թե դու մի քիչ անջատված ես: Ասում եմ, դուք իմ կնոջը ձեռք չտաք:

Աննա - Սա, սա ի՞նչ բան է:

Հսկիչ - Եղբայր, սա ինչ պրովոկացիա է: Ես ձեր կնոջ հետ ի՞նչ գործ ունեմ:

Գուրգեն - Մպասեք, դուք չասացի՞ք, որ անջատված է, խնամի:

Հսկիչ - Եղբայր, ի՞նչ խնամի, ի՞նչ խնամի, շառ հո չե՞ք, ես իմ պաշտոնական պարտականություններն եմ կատարում: Իսկ դուք խանգարում եք:

Գուրգեն - Հիմա դա կոչվում է պաշտոնական պարտականություննե՞ր: Ահա թե ում հետ ենք ուզում բարեկամ դառնալ:

Հսկիչ - Եղբայր, ե՞ս եմ ուզում, դուք եք ուզում: Քիչ առաջ դուք չեի՞ք ինձ ու կնոջս գովում:

Աննա - Այո, հանուն երեխաների:

Հսկիչ - Եղբայր, երեխաներն ի՞նչ կապ ունեն: Որտե՞ղ է ձեր հաշվիչը:

Գուրգեն - Եվ եթե կուզեք իմանալ անջատվածը հենց դուք եք: Հաշվիչը ի՞նչ կապ ունի:

Աննա - *(Հանկարծ կռահելով)*: Սպասեք, սպասեք, դուք ո՞վ եք:

Հսկիչ - Ինչպե՞ս թե ով եմ, չասացի՞, որ լույսի մարդն եմ:

Աննա - Ուրեմն դուք Սոնայի հայրը չե՞ք:

Հսկիչ - Ի՞նչ Սոնա, այ քույրիկ, իբր թե իմ երեխաները քի՞չ են: Երեխաների անուն չտաք, ես դրանց հերն եմ անիծել՝ կյանքս կերել են, օր ու արև չունեմ ձեռքները: Հիմա, ի՞նչ է, մի նոր երեխա է՞լ եք ավելացնում: Բավական է:

Աննա - *(Մկտում է քրքջալ)*: Վա՛յ, թուլացա, վա՛յ, սիրտս...

Գուրգեն - Վահ, սպասեք, ես գլխի եմ ընկնում, սպասեք, ես հիմա կպարզեմ... Սոնա... Մկրտիչ... *(Ներս են ընկնում Սոնան, Հրաչյան, Մկրտիչը)*: Սոնա, այս... մարդը ձեր հայրը չէ...

Միկի - Ոչ, ինչ եք ասում: Նորից դուք եք, Բարև ձեզ, լույսի մարդ...

Հսկիչ - Տեսա՞ք, շառ են, լավ, լավ, ես հետո կգամ: *(Մրազ դուրս է գնում)*:

Աննա - Վա՛յ, սիրտս, վա՛յ...

Սոնա - Բայց ի՞նչ է պատահել...

Հրաչյա - Բայց ի՞նչ է պատահել...

Գուրգեն - Այս մարդը հենց ներս մտավ, ես կռահեցի, որ նա Սոնայի հայրը չէ: Մի առարկիր: Աննա, տեսա՞ր, ճիշտ չեի՞:

Աննա - Միանգամայն, խնամի, միանգամայն...

ՊԱՏԿԵՐ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

(Հնչում է դրան զանգը: «Մամա» բղավելով Սոնան ու Մկրտիչը նետվում են դեպի դուռը: Դուռը բացվում է, ներս են մտնում Սահակն ու Նազելին: Նրանք պարիկներ ունեն գլխներին: Նազելիի հոնքերը, արտանունքները, այտերը ներկված են, հագին մայկա է՝ քիթների նկարով, ծաղկավոր շալվար, հաստ կոշիկներ: Սահակը նեղ կուրտկայով է, ծաղկավոր բլուզով, կարմիր շալվարով):

Սոնա - *(Ապշած):* Մամա՞ ...

Միկի - Ատե՞ց...

Նազելի - Հելո, Սոնա, հելո, Միկի, մենք կարծես թե հյուրեր ունենք: (Գուրզենն ու Աննան զարմացած ոտքի են կանգնել):

Սոնա - *(Կամացուկ, բայց խիստ):* Մամա, հո ցիրկ չե՞ս:

Նազելի - *(Բարձրաձայն):* Ֆու, ի՛նչ արտահայտություն է, Սոնա... ցի՛րկ... Իմ կարծիքով դու պարզապես նախանձում ես: Մի՞ թե սա այն չէ, ինչ դու էիր ուզում: Ես, էթե կարելի է ասել, հենց քո դեղատոմսով էլ հագնվել եմ. էքստրա պոպ-բամ...

Սոնա - Այո, բայց տարիքը...

Նազելի - Կինը տարիք չունի, Սոնա: *(Գուրզենին):* Այնպես չէ՞, ազիզ...

Գուրզեն - *(Կակազելով):* Այո... ը-ըստ երևույթին...

Նազելի - Դուք էլ գուցե մամա՞ն էք, քուր ջան...

Աննա - *(Հպարտ):* Այո, ես Հրաչյայի մայրն եմ...

Նազելի - Բեսամթ մերսի... Սահակ, տեղավորի հյուրերին, էսօր մի հաշիվ կա...

Միկի - Վայ, պապ, էդ իմ շալվարն է, վայ... կպատռես...

Սահակ - Առանց վայվայի, ես եմ հագնելու, որովհետև ես եմ վճարել ութսուն ռուբլի... թեև ութսուն կոպեկ էլ չարժե՛ դու էլ մեջը:

Միկի - Բայց դե, ազնիվ խոսք, քո տարիքին...

Սահակ - Ի՞նչ էք դուք էլ տարի՛ք, տարի՛ք, մեծ-մեծ խոսելիս տարիք չես հարցնում, իմ հասակակիցների հետ գիշերները պոկեր ես խաղում: Տարի՛ք... թե՞ իմ մեղքն այն է, որ շուտ եմ ամուսնացել և արդեն քեզ նման որդի ունեմ:

Սոնա - Մամա, մամա ջան, քե՞զ ինչ է պատահել: Այս ի՞նչ եք անում: Ո՞ւմ է պետք այս դիմակահանդեսը: Ինչո՞ւ եք ինձ խայտառակում...

Նազելի - Այսի՞նքն...

Սոնա - Այս ի՞նչ եք անում, մա:

Նազելի - Այդ բոլոր հարցերն առանձին-առանձին ես քեզ ու եղբորդ եմ տվել: Դուք էլ հասկացրել եք, որ դա մեր գործը չէ, որ մենք չպետք է խառնվենք ձեր գործերին: Որ մենք ձեզ չենք հասկանում: Որ դարն է այդպիսին: Հիմա ի՞նչ է պատահել: Դարը փոխվե՞ց: Մենք էլ այսպես ենք ուզում հագնվել ձեզ պես: Եվ խնդրում եմ չխառնվել իմ գործերին. թե չէ՝ դա դառնում է...

Սահակ - Կայֆ... այսինքն՝ խոխոս:

Գուրգեն - Ի դեպ, ըստ երևույթին, մոդայից անհնար է խուսափելը... այնպես չէ՞, Աննա...

Աննա - *(Սպանիչ հայացքով նայելով նրան)*: Ուրեմն այսպես: Երևի ձեզ համար գաղտնիք չէ, որ Հրաչյան ու Սոնան համակրում են իրար և հանդիպում են... Եվ ահա մենք որոշեցինք օրինականացնել այդ կապը... Ահա թե ինչու... ահա թե ինչու...

Սահակ - Ի՞նչ կարիք կա նման ձևականության: Ի՞նչ է պատահել: Ջահել տղա ու աղջիկ են, թող մի քիչ ման գան իրար հետ... ինչո՞ւ իրար կապել...

Նազելի - Գուցե մեկ-երկու տարի հետո այլևս իրար չեն հավանում...

Հրաչյա - Տիկին Նազելի... դուք ինձ լավ չեք ճանաչում...

Սահակ - Բայց հո մեր աղջկան ճանաչում ենք... նա հիմա արդեն մեզ էլ չի հավանում:

Նազելի - Հա, հա, Հրաչ ջան, չես ուզի, կբաժանվես... իսկ այսպես ինչ-որ պարտավորություններով շղթայվում ես... քեզ պետք ա՞... ..

Սոնա - Մայրիկ...

Նազելի - Կարճ ասած՝ դա մեզ չի վերաբերում՝ ուզում են ման գան, ուզում են՝ չէ: Դա նրանց անձնական գործն է: Առանց այն էլ մենք շատ ենք խանգարել խեղճ երեխաներին:

Գուրգեն - Սակայն, տիկին, ընտանիքի բարօրությունը ըստ երևույթին պահանջում է...

Սահակ - Տո ի՞նչ ընտանիք, ի՞նչ բան... ընտանիքը միայն կապանք ու շղթա է, ախպեր, և մեր երեխաները լավ են հասկացել դա: Ես քեզ հետ համաձայն եմ, Միկի, ես քեզ հետ համաձայն եմ, Սոնա: Սրանից հետո կապրեք ինչպես ուզում եք: Դու կարծեմ ուզում ես այս գիշեր տուն չգալ, չէ, խնդրեմ, աղջիկս, ազատ զգա քեզ...

Հրայր - Մոնա, Մոնա...

Մոնա - Ընկերուհուս տանը ձայնապնակ էինք լսելու...

Սահակ - Ի՞նչ կարիք կա բացատրության... Դա ոչ մեկին չի վերաբերում: (Մոնային, բայց բարձր): Բայց մայրիկը լավիկն է, հա՛... Մոնա - Ի - ի՞նչ...

Նազելի - Իզուր տեղը նյարդեր ենք քայքայել: Ա՛յ չի կարելի, ա՛յն չի կարելի: Ամեն ինչ էլ կարելի է: Էլ որտե՞ղ է մնում անհատի ազատությունը: Ուզում ես ներկել աչքերդ, ներկիր, ուզում ես մինի հագնել, հագիր, չե՞ս ուզում սովորել, մի սովորիր... չե՞ս ուզում տուն գալ, մի արի...

Աննա - Ներեցեք, բայց այդպես ինչպե՞ս կարելի է...

Նազելի - Իսկ ինչո՞ւ չի կարելի: Ժամանակի պահանջն է: Մեր երեխաները, օրինակ, զարհուրելի գռեհիկ լեզվով են խոսում: Խնդրում, սպառնում, համոզում ենք մաքուր լեզվով խոսել: Չեն անում: Մոնան աչքերն ու հոնքերը ներկում է: Հայրը հարյուր անգամ համոզել է, որ նա դրա կարիքը չունի... չի լսում, մատնացույց է անում ողջ աշխարհը: Եվ ճիշտ է անում: Մկրտիչը փախչում է դասերից, ինչ-որ դատարկաբան տղաների ու աղջիկների հետ ցատկոտում է ողջ օրը: Եվ ճիշտ է անում: Կյանքը միայն մեկ անգամ է տրվում մարդուն:

Գուրգեն - Բայց հենց դրա համար էլ պետք է ճիշտ ապրել...

Սահակ - Նրանք համարում են, որ ճիշտը իրենց ապրածն է, անկախ, անկաշկանդ, ազատ:

Գուրգեն - Եվ դուք համաձա՞յն եք նրանց հետ...

Սահակ - Լիովին... փորձեք և կտեսնեք, թե ինչ... ո՞նց էր...

Նազելի - Խոխում... չէ, կայֆ...

Սահակ - Կայֆ է... Երեկվանից մենք այդ կայֆի մեջ ենք... Փողոցում բոլորը մեզ են նայում... Մտանք բար, նստեցինք բարձր աթոռներին ու կոկտեյլ խմեցինք... ու նույնիսկ ցատկոտեցինք մի քիչ... Սրանից հետո այդպես էլ ապրելու ենք... Ամեն մեկը թող իր մասին մտածի... Այսօր էլ ենք գնալու ցատկոտելու... Եվ պատկերացնո՞ւմ եք ստացվում է: Կուզե՞ք սովորեցնեմ:

(Միացնում է մազնիտոֆոնը: Մոտենամ է Աննային):

Աննա - Ոչ, ոչ, ի՞նչ եք ասում, ես չեմ պարում...

Սահակ - Այս պարին չեն հրավիրում, ուղղակի թևից քաշում են, այսպե՛ս...

Գուրգեն - Լսեք, ըստ երևույթին...

Սահակ - Այսպե՛ս (պարում է, ծափ է զարկում, պտտվում է, հետո գրկում է շփոթված Աննային, պարում է ու հետն էլ շտապով, շշուկով ինչ-որ բան է բացատրում):

Աննա - (Ծիծաղում է ու սկսում է պարել): Oh, oh, կա՛ յֆ...

Գուրգեն - Վա՞յ...

Հրայր - Մայրի՛կ...

(Աննան և Սահակը պարելով հեռանում են):

Գուրգեն - Այ տղա, մի տես մայրիկիդ էդ ո՞ւր տարավ:

Նազելի - Ես էլ արդեն խոհարար ու լվացարար էի դարձել... բալիկներս լավ բացեցին աչքերս... Հիմա ամեն մեկը իր զգեստը կլվանա... ամեն մեկը իր ճաշը կեփի... Որքան իրավունք, այնքան էլ պարտականություն... (Գուրգենին): Ճիշտ չե՞, ազիգ...

Գուրգեն - (Ցնցվում է): Ներեցեք, սա, սա ինձ համար արտառոց է... Աննա, գնանք, գնանք, Աննա... (Բղավում է): Որտե՞ղ ես, Աննա, գնանք:

(Աննան հայտնվում է պարելով):

Աննա - Ինչո՞ւ... այստեղ հիանալի է... Այստեղ իմ աչքերն էլ բացվեցին... կա՛ յֆ, կա՛ յֆ...

Հրայր - (Մկրտիչին ու Սոնային): Բայց սա, սա նողկալի է... մտքովս էլ չէր անցնի...

Սոնա - Չգիտեմ ինչ է պատահել, Հրայր ջան, ախր դու տեսել էիր իմ ծնողներին...

Հրայր - Հիմա էլ եմ տեսնում... Ես կուշտ եմ, կուշտ... Ես ոչինչ չեմ ուզում...

(Պարը վերջացել է):

Գուրգեն - Աննա, ուշքի եկ, հեռանանք այստեղից... Սրանք հետամնաց մարդիկ են...

Աննա - Ինչպե՞ս... ընդհակառակը... Դուք էլ մի բարի պտուղը չեք... Ամբողջ կյանքում դողացել, մեծացրել եմ Հրայրայիս և ի՞նչ երեք օր հիվանդ էի, մի ժամ կողքիս չմնաց, դուրս էր փախչում... իսկ դու... դու... պրեֆերանս էիր խաղում ընկերներիդ հետ...

Հրայր - Մամ, բայց դիսերտացիա...

Աննա - Մե՞ր ինչ գործն է... մենք էլ մեր դիսերտացիան ենք պաշտպանում... Ամեն մեկն էլ իր դիսերտացիան ունի... Ճիշտ չե՞, կեցցե ազատությունը... Նորից միացրու, ախպեր...

Սահակ - (Միացնում է, մոտենում է Աննային):

Գուրգեն - Լսեք, դուք իմ կնոջ հետ գործ չունեք... ըստ երևույթին...

Աննա - Նա գործ չունի, ես ունեմ, պարենք... Հա, ինչպե՞ս է կոչվում այս պարը...

Սահակ - Ժածք...

Հրաչյա - Մայրիկ, բավական է... ես ամաչում եմ քո փոխարեն...

Սոնա - Հայրիկ, վերջ տուր, խնդրում եմ, դու-դու...

Նազելի - *(Հանկարծ բարձր)*: Մկրտի՞ճ, այդ ի՞նչ ես անում...

(Բոլորը կանգ են առնում, լռում են: Նայում են Մկրտիչին: Նա մի ծուռ փայտ է նետում: Փայտը կրկին վերադառնում է Մկրտիչի մոտ, նորից է նետում, նորից վերադառնում է):

Միկի - Այս փայտը կոչվում է բումերանգ: Պատրաստում են Ավստրալիայի աբորիգենները և այնպես վարպետորեն, որ երբ նետում ես, այն կրկին քեզ մոտ է վերադառնում: Նետում ես ուրիշի վրա, գալիս քեզ է դիպչում...

Գուրգեն - Հետաքրքիր է, բայց...

Միկի - Ես ձեզ հասկացա՞, հայրիկ, մայրիկ, Աննա մորաքույր...

Սահակ - *(Օհձադեղով)*: Հասկացել ես, տղաս, բայց պետք է, որ բոլորը հասկանան... Հայերը, ճիշտ է, բումերանգ չեն ունեցել, բայց փոխարենը բումերանգի ուժի ասացվածք ունեն. Ինչ որ ցանես, այն էլ կհնձես...

Նազելի - Եվ նույնիսկ գրաբարից եկող մի խումբ փայլուն ասացվածքներ, ինչպես օրինակ՝ ակն ընդ ական և ատամն ընդ ատաման... Որ ժամանակակից լեզվով նշանակում է՝ վերցրու այնքան, որ կարողանաս տանել...

Աննա - Ինձ թվում է, թե երեխաները հասկացան, տիկին Նազելի, ինչպե՞նք նրանց և հիշենք, որ ջահելությունը մի թերություն է, որը տարիների հետ անցնում է...

Սահակ - Եթե այդպես է, աղաչում եմ, վերադարձրեք իմ բոլոր թերությունները...

Միկի - Ու չարժե նաև ամեն փոքր բանից ողբերգություն սարքել, հայրիկ և մայրիկ, ինչպես հիշատակեցիք, այդ ասացվածքները դեռևս գրաբարից են գալիս: Իսկ շատ ավելի վաղ, եգիպտական արձանագրություններից մեկն ասում է՝ «Նոր սերունդը մեծամիտ է, անհնազանդ, երախտամոռ... Մոտ է աշխարհի կործանման օրը»: Այնինչ, ինչպես տեսնում եք, աշխարհը դեռ նոր-նոր կառուցվում է: Եղա՞մ, հայրիկ ջան:

Սահակ - Եղավ, ախպեր...

Գուրգեն - *(Հրճվանքով)*: Ես գլխի եմ ընկնում... ես գլխի եմ ընկնում... Ուրեմն այս ամենը
կատակ էր, չէ՞... Հենց որ խնամիները ներս մտան, ես իսկույն զգացի... Մի առարկիի,
Աննա: Տեսա՞ր... ճիշտ չէի ...

Աննա - ճիշտ էիր, խնամի, ճիշտ էիր...

Սահակ - Դե ուրեմն հիմա մի իսկական, հայկական հարսանքապար...

(Հնչում է նվագը, ծիծաղ, ռեպլիկներ):

